

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Diplomová práce

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

**Sebepojetí učitelské profese z pohledu učitelů na
prvním stupni základní školy**

Diplomová práce

Autor: Kateřina Barešová
Studijní program: Učitelství pro základní školy
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Martin Skutil, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor:	Kateřina Barešová
Studium:	P17P0058
Studijní program:	M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor:	Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Název diplomové práce:	Sebepojetí učitelské profese z pohledu učitelů na 1. stupni základní školy
Název diplomové práce AJ:	Self-concept of the teaching profession from the point of view of primary school teachers

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem mé diplomové práce bude zjistit jak učitelé vyučující na 1. stupni základní školy vnímají svou učitelskou profesi. Teoretickou část zaměřím na vymezení pojmu učitel, učitelská profese, sebepojetí učitelů, faktory ovlivňující pohled učitelů na sebe sama jako učitele. Empirická část se bude zabývat sebepojetím učitelů na 1. stupni v učitelské profesi. Výzkum bude realizován výzkumnou metodou dotazníků, kdy vytvořím dva dotazníky na dvě období. Jeden bude reflektovat období distanční výuky a druhý období prezenční výuky a v nich sebepojetí učitelů, a následně je porovnávat.

Garantující pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Martin Skutíl, Ph.D.

Oponent: Ing. et Bc. Stanislav Michek, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 5.11.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Sebeпоjetí učitelské profese z pohledu učitelů na prvním stupni základní školy vypracovala sama pod vedením vedoucího diplomové práce Mgr. et Mgr. Martina Skutila, Ph.D. Použila jsem jen pramenů, které cituji a uvádím v příloženém seznamu literatury a zdrojů.

V Hradci Králové:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce Mgr. et Mgr. Martinu Skutilovi, Ph.D., za jeho odbornou pomoc, ochotu a trpělivost.

Anotace

BAREŠOVÁ, Kateřina. *Sebepojetí učitelé profese z pohledu učitelů na 1. stupni základní školy*. [Diplomová práce]. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. s.

Cílem mé diplomové práce bude zjistit jak učitelé vyučující na 1. stupni základní školy vnímají svou učitelkou profesi. Teoretickou část zaměřím na vymezení pojmu učitel, učitelkou profese, sebepojetí učitelů, faktory ovlivňující pohled učitelů na sebe sama jako učitele. Empirická část se bude zabývat sebepojetím učitelů na 1. stupni v učitelkou profesi. Výzkum bude realizován výzkumnou metodou dotazníků, kdy vytvořím dva dotazníky na dvě období. Jeden bude reflektovat období distanční výuky a druhý období prezenční výuky a v nich sebepojetí učitelů, a následně je porovnáám.

Klíčová slova:

učitel, sebepojetí, sebereflexe, profese, pedagogická profese, profese učitele

Annotation

BAREŠOVÁ, Kateřina. *Self-concept of the teaching profession from the point of view of primary school teachers*. [Diplomová práce]. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 89 s.

The aim of my diploma thesis will be to find out how primary school teachers perceive their teaching profession. The theoretical part will focus on the definition of the term teacher, teaching profession, teachers 'self-concept, factors influencing teachers' view of themselves as teachers. The empirical part will deal with the self-concept of teachers at the 1st level in the teaching profession. The research will be carried out using the research method of questionnaires, where I will create two questionnaires for two periods. One will reflect the period of distance learning and the other the period of full-time teaching and the self-concept of teachers in them, and then I will compare them.

Keywords

teacher, self - concept, self - reflection, profession, pedagogical profession, teacher profession

Obsah

1	ÚVOD	10
2	PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK	11
3	UČITEL	12
4	OSOBNOST UČITELE	13
4.1.1	<i>Vlastnosti učitele</i>	14
4.1.2	<i>Typologie osobnosti učitelů</i>	15
5	PROFESE	16
5.1	UČITELSKÁ PROFESE	18
5.1.1	<i>Profesní kompetence učitele</i>	20
5.1.2	<i>Příprava na výkon učitelské profese</i>	21
5.1.3	<i>Další vzdělávání učitelů</i>	22
5.2	VYBRANÉ PROBLÉMY UČITELSKÉ PROFESE	23
5.2.1	<i>Učitel a stres</i>	23
5.2.2	<i>Učitel a syndrom vyhoření</i>	24
5.2.3	<i>Nekázeň a agresivita žáků</i>	28
5.2.4	<i>Feminizace učitelské profese</i>	28
6	SEBEPOJETÍ	30
6.1	SLOŽKY SEBEPOJETÍ	31
6.2	PROFESNÍ SEBEPOJETÍ UČITELŮ	31
7	METODOLOGIE PRÁCE	33
7.1	CÍL EMPIRICKÉ ČÁSTI	33
7.2	DESIGN VÝZKUMU	33
7.3	LIMITY VÝZKUMU	34
7.4	PRŮZKUMNÝ SOUBOR	34
7.4.1	<i>Charakteristika průzkumného souboru</i>	35
7.4.2	<i>Charakteristika vybraných škol</i>	35
7.5	METODA SBĚRU DAT	40
8	ANALÝZA A ZPRACOVÁNÍ DAT	41
8.1	VÝSLEDKY PRVNÍHO DOTAZNÍKU	41

8.2	VÝSLEDKY DRUHÉHO DOTAZNÍKU	51
8.3	POROVNÁNÍ A CELKOVÉ VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ Z DOTAZNÍKŮ	64
9	SHRNUTÍ A DISKUSE	72
10	ZÁVĚR	74
11	BIBLIOGRAFIE	76
11.1	INTERNETOVÉ ZDROJE	79
12	PŘÍLOHY	81
12.1	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	81
12.1.1	<i>Obrázky.....</i>	<i>81</i>
12.1.2	<i>Tabulky.....</i>	<i>82</i>
12.1.3	<i>Grafy</i>	<i>82</i>
12.2	PŘÍLOHA 1	84
12.3	PŘÍLOHA 2	88

1 Úvod

Téma Sebepojetí učitelé profese z pohledu učitelů na prvním stupni základní školy jsem si vybrala, z důvodu, že mě zajímá, jak se učitelé v praxi vnímají a jak vnímají svou profesi. Také mě zajímá, zda doba distanční výuky nějak učitele ovlivnila a jestli je nabyla optimismem a elánem pro další pokračování v pedagogické profesi, nebo se u nich naopak dostavil syndrom vyhoření a přemýšlí o změně zaměstnání.

Tato problematika je mi blízká, jelikož se již brzy začlením do systému této profese a chtěla bych si udělat trochu náhled, jak bych se mohla cítit během své pedagogické praxe ve škole. Měla jsem během studia možnost nahlédnout do několika školských zařízení a zkusit si tam vyučovat. Někde jsem přišla na to, že to není pro mě to pravé, naopak jinde mě to nadchlo. Měla jsem i možnost vyučovat distančně, což pro mě bylo poměrně náročné, a tak bych chtěla zjistit i širší názor pedagogů z praxe.

Hlavním cílem bude zjistit pomocí dotazníků, jak učitelé vnímají svou profesi, jak vnímají sebe a zda je jejich profese ovlivňuje i v osobním životě. Dále se budu zabývat otázkou, zda se proměnil jejich pohled na pedagogickou profesi během distanční výuky, nebo naopak.

Teoretickou část zaměřím na vymezení pojmu učitel, učitelé profese, sebepojetí učitelů, faktory ovlivňující pohled učitelů na sebe sama jako učitele. V empirické části se budu zabývat výzkumem sebepojetí učitelů na 1. stupni v učitelé profese. Výzkum bude realizován dotazníkovou metodou, za pomoci dvou dotazníků na dvě období, kterou poté vyhodnotím, porovnam a vyvodím z ní závěr.

2 Pedagogický pracovník

Podle Zákona o pedagogických pracovnících (Zákon č. 563/2004 Sb., § 2) můžeme říct, že pedagogický pracovník je ten, co vykonává přímou vyučovací, výchovnou, speciálně-pedagogickou či pedagogicko-psychologickou činnost, kdy přímo působí na jedince a podle předpisu ho vychovává a vzdělává. Je jím i člověk, který vykonává přímou pedagogickou činnost v sociálních službách. Pedagogického pracovníka zaměstnává právnická osoba, škola, ředitel školy či stát.

V dnešní době se považují za pedagogické pracovníky především učitelé a nesprávně tyto dva termíny používáme jako synonyma. Přitom můžeme říct, že učitel je součástí široké profesní skupiny, kterou označujeme jako pedagogické pracovníky, jde o skupinu, která je definovaná v zákoně o pedagogických pracovnících viz. předchozí odstavec. (Průcha, 2002)

Pedagogické pracovníky lze podle Eurydice (2001) rozdělit do tří hlavních kategorií podle jejich odpovědnosti ve vzdělávacím systému:

- 1) pracovníci přímo odpovědní za vyučovací činnost / výuku;
 - učitelé / instruktoři;
 - asistenti pedagoga / pomocní pedagogičtí pracovníci;
- 2) pracovníci zasahující přímo do vyučovacího procesu;
 - pracovníci odpovědní za řízení institucí a/nebo vyučování (například ředitelé škol);
 - pracovníci odpovědní za kontrolu kvality výuky (například inspektoři);
 - zaměstnanci poskytující poradenství a podporu při výuce / učení (například poradci, učitel průvodce);
- 3) zaměstnanci, kteří pracují v administrativě (sekretářky, účetní atd.) v sociální a zdravotní péči (zdravotní střediska, školní lékaři atd.) nebo kteří jsou odpovědní za logistickou a dozorčí podporu (kopírovací služby, dozorcí atd.) nebo za údržbu a provoz instituce (stravování, doprava atd.).

V dnešní době se můžeme setkat s označením **edukátor**. Pro české prostředí je tento výraz málo používaný, spíše využíváme staršího ekvivalentu vzdělavatel. S tímto tvarem se spíše setkáme v anglicky mluvících zemích, kde tento výraz ukazuje na člověka, který vyučuje. Lze brát edukátora jako profesionála, tím rozumíme, že je to někdo, kdo vede edukační činnost a ta je specifická pro řadu jiných profesí, a to nejenom učitelskou. Nicméně nejrozšířenější kategorií mezi edukátory jsou bezesporu pedagogičtí pracovníci. (Průcha, 2002)

3 Učitel

Učitel podle Zákona o pedagogických pracovnících 563/2004Sb. je pedagogickým pracovníkem vykonávajícím přímou pedagogickou činnost. Měl by splňovat předpoklady, které jsou zákonem stanoveny k vykonávání profese. To znamená, že by měl být způsobilý k právním úkonům, bezúhonný, zdravotně způsobilý, mít dostatečnou odbornou kvalifikaci pro výkon přímé pedagogické činnosti a také ovládat znalosti českého jazyka.

Průcha (2002) tvrdí, že význam slova „učitel“ je ve společnosti tak jasný, že v odborných pracích v oblasti pedagogiky není uvedena jeho konkrétní definice.

Manninová (2008) uvádí, že učitel je důležitým členem společnosti, jelikož může ovlivňovat postoje a idey mladých lidí, které vzdělává a vychovává, je pro ně zdrojem nových informací, ale i vzorem chování. Podporuje jedince v zájmu se rozvíjet a vzdělávat.

Podle dostupných definic vyplývá, že definice učitele vychází převážně ze třech konceptů:

- 1) **aktivita** – mezi učitele řadíme ty, kteří vykonávají přímou vyučovací aktivitu;
- 2) **profesionalita** – zde z definice vyjímáme ty, kteří sice pracují ve školských zařízeních, ale neprovádí vyučovací činnost;

- 3) **vzdělávací program** – zde rozumíme, že učitelé jsou jen ti, kteří vzdělávají žáky, ne ty, jenž se zabývají službami ohledně vzdělávání (např.: inspektoři, knihovníci, psychologové a další...) (Průcha, 2002).

4 Osobnost učitele

Pojem osobnost chápeme jako základní paradigma pedagogických, speciálně – pedagogických, psychologických, společensko-vědních, medicinských a dalších oborů. Podstata osobnosti je v jejím nitru, je tvořená souhrnem zkušeností, poznání a ovládnutím skutečností.

Osobností chápeme každého jedince, který disponuje svou jedinečnou strukturou psychických vlastností, dispozic, temperamentem, schopnostmi, inteligencí, charakterem, tvořivostí, kritickým myšlením, pamětí a dalšími znaky.

Osobnost není to, čím se člověk rodí, ale postupem času a vlivu okolí se jí stává. Můžeme říct, že člověk není člověkem do té doby, než si uvědomí svou existenci a nevyčlení se jako samostatný subjekt ve společnosti.

Osobnost učitele se projevuje jako souhrn pojmových, emocionálních a pocitových postojů. Osobnost učitele můžeme obecně definovat třemi podstatnými oblastmi:

- **širokou a hlubokou vzdělaností**– tím chápeme dlouhodobou přípravu na profesi na vysokých školách a následné sebevzdělávání při výkonu profese, dále sem zahrnujeme přirozenou inteligenci, moudrost a intelektuální kapacitu. Toto všechno vytváří gnozeologickou profilaci osobnosti (cesta ke vzdělanosti, hranice poznání a pravdy);
- **hodnotová orientace učitele** – zde sledujeme rozvoj osobnostních vlastností, schopností poznávat a zdokonalovat sebe sama a schopnost pracovat se sebou samým ať už emocionálně, morálně nebo intelektuálně. Jedná se o axiologickou profilaci (výchova a vzdělání systému hodnot), která dotváří a

formuje tvorbu a postoj k hodnotám, kritické myšlení, proces sebehodnocení a další.;

- **praktičnost** – tím rozumíme, že se zde dotváří a zdokonalují praktická zručnost chování, jednání a ty dotváří praxeologickou profilaci osobnosti učitele (zaměřeno na efektivní praktickou činnost).

4.1.1 Vlastnosti učitele

Věda, jenž se zabývá „naukou o učiteli“ se nazývá pedeutologie, v podstatě se spíše zabývá nároky na práci učitele. Defacto lze říct, že zkoumá to, jaký by měl být učitel, pokud chce být úspěšný.

V dnešní době se kladou na osobnost učitele vysoké nároky. Jde o to, že učitel by neměl jen žáky vzdělávat a vychovávat, což značí že je velmi podstatnou, možná nejdůležitější složkou výchovně-vzdělávacího procesu.

Podle Jůvy (2001) vycházíme z toho, že učitelovy vlastnosti vychází z výchovně-vzdělávacího působení na učitelovy hodnotové orientace, odborné vzdělání, didaktické a metodické dovednosti a samozřejmě na charakter a osobnostní rysy učitele. Z toho můžeme vyvodit tyto rysy učitelovy osobnosti:

- zásadový morální postoj – to znamená, že si bude stát za svým slovem a dodrží ho;
- tvořivost – neustále hledá nové možnosti, kreativní řešení problémů, nové postupy, jak předat látku žákům;
- pedagogický klid – soustředí se, uvážlivě a klidně vysvětluje látku žákům;
- pedagogický takt – ohleduplně jedná se žáky a klade na ně nároky, bere v potaz individuální potřeby žáků;
- pedagogické zaujetí – dokáže projevit zájem nejen pro svůj výklad látky a předávání informací, ale má zaujetí k přístupu k žákům, jak s nimi komunikuje;

- hluboký přístup k žákům – snaží se co nejvíce poznat své žáky, snaží se jim porozumět a pracovat s nimi;
- spravedlnost – být spravedlivý ke všem žákům, nikoho neprotěžovat, klást na všechny stejné nároky.

Lze v dnešní době nalézt učitele, které lze označit za úspěšné ve své práci a dosahují dobrých až vynikajících výsledků, ty označujeme jako příklady dobré praxe. Kdo reprezentuje toto období je Pařízek (1998 In Juklová 2013, str.37) a charakterizuje způsobilost učitele, kteří jsou předurčení k vynikajícímu výkonu v povolání:

- odborná způsobilost – jedná se o pedagogické, didaktické a psychologické přípravy;
- výkonná způsobilost – ta je podmíněna fyzickou a neuropsychickou schopností zvládat pracovní vypětí;
- osobnostní způsobilost – zde se zaměřujeme na vlastnosti vůle, charakteru, sociální zdatností a sociálními mezilidskými vztahy;
- společenská způsobilost – tady se zastavujeme u morálních vlastností učitele, který má zastávat určité hodnoty;
- motivační způsobilost – jak se jedinec ztotožnil s rolí učitele, jak se angažuje při její realizaci a v kolektivu.

4.1.2 Typologie osobnosti učitelů

Typologií osobnosti učitele se zabývalo mnoho autorů například Lewin, Caselmann Luka, Leary, Döring a další. (Melenová, 2020)

Nejznámější typologie osobnosti učitele jsou od Caselmanny a Lewinova. Caselman vyvozuje dva typy učitelů, a to logotropa a paidotropa.

- **Paidotrop** je učitel, který se zaměřuje na žáka, na jeho zájmy, potřeby a individualitu;

- **Logotrop** je učitel, který se zaměřuje spíše na vědecké pojetí výuky. (Caselmann In Jakoubková; 2013)

Lewinova typologie je založena na třech typech osobnosti učitele, které jsou založeny na jejich stylu výuky a to autoritativní, demokratický a liberální.

- **Autoritativní typ** – učitel je středem zájmu, děti jsou pasivní v jeho hodinách, převládá výklad, žák se musí učit, ne proto že chce, nemá motivaci;
- **Liberální typ** – vzdělávání je neřízené, je vše na žácích, učitel u nich nemá autoritu, nemá žádné požadavky a neřeší konflikty ve třídě;
- **Demokratický typ** – je ideální zlatý střed dvou předchozích, žák je u něj partnerem a musí být v hodinách aktivní. Učitel chápe a vnímá limity žáků a uzpůsobuje jim výuku. (Lewin In Jakoubková; 2013)

Další typologie osobnosti učitele může být například podle temperamentu. A to učitel melancholik, učitel sangvinik, učitel cholerik a učitel flegmatik. A mnoho dalších teorií typologie osobnosti učitele.

5 Profese

Podíváme-li se na výraz profese, najdeme, že pojem pochází z latinského slova *professio* což v překladu znamená povolání, stav nebo řemeslo. Můžeme se setkat s ekvivalentem odbornost, čím se rozumí odborná příprava na povolání například studium na vysoké škole.

Kořa (2011, 19-20s.) říká, že: *Profese představují vzorce vybraných typů zaměstnání, které mají vysoce vyvinuté soustavy norem odvozených z jejich osobité úlohy ve společnosti.* Tyto normy a role profesionálů potřebují jasné porozumění, pokud máme dělat reálná a rozumná doporučení ohledně jejich změn.

Koťa (2011) zde uvádí základní charakteristiky profesionálů, kam zahrnuje například:

- plný pracovní úvazek;
- silná motivace či vědomí, že profese je poslání;
- dlouhodobá příprava na profesi (př. vysokoškolská);
- diagnostické dovednosti;
- estetické a profesionální jednání → kodex jednání;
- a další.

Také můžeme říct, že definovat profesi není úplně lehké, jelikož to můžeme chápat jako nějakou snahu dát nějakou vyšší hodnotu ať už sociálním či zaměstnaneckým rolím. Nesmíme u toho však zapomenout, že určité role mají ve společnosti různé postavení, nebo se v určitých kulturách na ně nahlíží jinak. Při vymezení profese a profesionality narážíme na komplikace, které doprovází sebeuvědomování, které postupně vede ke komplexnímu sebepojetí. Proto nemůžeme jednoduše vymežit jednu jedinou definici profese, jelikož se skládá z různých kritérií.

Štech (1994) uvádí, že pokud nahlédneme na profesi ze sociologického hlediska, tak profese musí vykazovat znaky:

- disponuje expertními dovednostmi k dané profesi;
- ovládá dovednosti potřebné pro profesi získané speciálním vzděláním;
- profese je uzavřený proces, jehož pravidla stanovují členové profese;
- profese má vlastní etický kodex a hodnoty kontroly, a tu zajišťují příslušníci profese;
- je vytvořená profesní komunita;
- společnost má pravomoc na profesní komunitu, ale zároveň její členové mají volnost v činnostech.

Lze říct, že profesi vyznačuje dlouhodobá odborná příprava, orientace zájmů na společnost, a ne na své uspokojení, respektování etického kodexu, vysoké sebeovládání chování, odměny ve formě honoráře, jenž představuje pomyslné měřítko výkonu v práci.

V sociologickém výkladu ve společnosti je pojem „profese“ je důležité postavení, jelikož je to jednou podmínkou rozčlenění společnosti. Profese totiž souvisí s určitou kvalifikací a získanými odbornými znalostmi a dovednostmi. Vykonáváme ji na základě nějakého osvědčení. (Průcha, 2002)

Profese je tedy povolání, ke kterému musíme mít určitou odbornou kvalifikaci či určité oprávnění, jímž dokládáme své odborné znalosti a dovednosti. Z tohoto můžeme vyvodit, že těmto podmínkám odpovídá i učitelská profese, která má svá určitá specifika.

5.1 Učitelská profese

U učitelské profese můžeme během historických mezníků sledovat, jak se postupně měnila v důsledku společenských norem. V dnešní době se přechází k profesionalizaci, kdy si můžeme představit, že se jedná o technologický postup, který má nějaké viditelné výsledky. Tato profese klade na učitele velké spektrum požadavků ať už se jedná o postoje, myšlení, znalosti, zdokonalování sebe sama, sebehodnocení, vyjadřování a mohli bychom takto pokračovat dále.

Kořa (2011) uvádí, že učitelská profese se řadí mezi tradiční intelektualizované profese. Smyslem učitelství je předávání kulturního dědictví z generace na generaci a uvádění žáků do společnosti dospělých. Dále píše, že učitel se zavazuje ve své profesi k celoživotnímu vzdělávání, zdokonalování a zvládnutí mnoha dovedností, které se mohou postupem času měnit. Mění se podle potřeb společnosti a zaměřují se na výchovu dětí a mládeže.

Můžeme se podívat na různé pohledy, jak objasnit profesi učitele:

- sledujeme činnosti, které ve škole vykonává, dále je zkoumáme a vyhodnocujeme;
- můžeme rozdělit typologii učitelů na učitele preprimární vzdělávání, učitele primárního vzdělávání, středoškolské učitele, učitele vysokoškolské, ale i učitele základních uměleckých škola, aj., také sledujeme předměty, na které se specializují a vyučují je;
- přípravy – náročnost časová, postupy, metody – objasnění a následné uskutečnění přípravy;
- různé etapy profesní dráhy – zde poukazujeme na začínající učitele, dlouholeté učitele, odborníky v profesi;
- politické, ekonomické a sociální prostředí, ve kterém se profese vykonává ji může také tvarovat;

Dá se tedy říct, že učitelská profese je komplexním spektrem požadovaných rolí, která splňuje určitou charakteristiku, má osvojené určité postoje a idey. Klademe zde také důraz na model vyjadřování, který je důležitý pro tuto profesi. Také je důležité, aby měl učitel osvojené určité kompetence, které jsou všeobecně dány normou.

V Chorvatsku a Slovinsku většina učitelů tvrdí, že prestiž učitelské profese klesá a tím i klesá autorita učitelů, jak u žáků, tak i u jejich rodičů. (Hargreaves, a další, 2018)

Naopak tomu je v Anglii, kde průzkum ukázal, že naopak prestiž pedagogické profese roste. Proto roste i postavení pedagogů ve společnosti. Dokonce většina nepedagogické populace se vyjádřila, že pedagogická profese je velmi atraktivní a lukrativní profesí. (Kalin, a další, 2017)

Vidíme, že ve většině světa spíše dochází k úpadku učitelské profese, jelikož se ztrácí autorita, podpora od rodičů, státu, vzdělávacích institucí atd. Jen málo zemí na světě zaznamenalo větší vzrůst pedagogické profese na společenském žebříčku.

5.1.1 Profesní kompetence učitele

Podle Výkladového slovníku z pedagogiky (Kolář; 2012) jsou kompetence širokým pojmem, který je propojen s celoživotním vzděláváním a sebezdokonalováním. Je to způsobilost, připravenost a vybavenost vykonávat činnosti a operace, chovat se nějakým způsobem a plnit funkce a sociální role. V současné době se setkáváme s tímto pojmem hlavně v odvětví školního vzdělávání.

Profesní kompetence učitele vymezujeme jako otevřený a rozvoje schopný systém profesních kvalit, které pokrývají celý rozsah výkonu profese v komponentách znalostí, dovedností, zkušeností, postojů a osobnostních předpokladů, které jsou vzájemně provázané a chápány celostně. Kompetence jsou konstruktem, který charakterizuje efektivní jednání učitele v jednotlivých vrstvách jeho činnosti a v jednotlivých pedagogických rolích. Definování struktury kompetencí má význam v profesionalizaci učitelů, jejich hodnocení i v profesní identitě. (Vašutová, 2004, 92s.)

Když se řekne kompetence učitele, tak tím myslíme souhrn znalostí, dovedností, postojů, zkušeností a dalších způsobilostí. Dříve jsme se mohli setkat s označením způsobilost, například pro vyučování na obecné škole.

Jedná se tedy o komplex činnostních znalostí, dovedností, zvládnutých operací a výchovně-vzdělávacích pohotovostí, ale i postojů a přesvědčení, které by měl učitel zvládat.

Základy kompetencí učitele si student osvojuje ve svém vysokoškolském studiu, kde se vyvíjí vzhledem ke své profesní kariéře. Můžeme vyčlenit tři skupiny kompetencí:

1. výchozí (metodické) kompetence – diagnostická, psychopedagogická, komunikativní, informační;
2. osobnostní kompetence;

3. rozvíjející kompetence – adaptivní, metodologická, tvůrčí, sebereflexivní, autoregulativní. Kompetence učitele tvoří tzv. profesní standard učitele. (Kolář, 2012; str.181)

Spilková (2001) uvádí dvě základní oblasti kompetencí:

1. oblast oborově předmětových kompetencí;
2. oblast pedagogicko-psychologických a psychodidaktických kompetencí.

Uvádí také, že se centrum profesionálních kompetencí přesouvá na kompetence pedagogicko-psychologické a psychodidaktické, které ještě dělí na dovednosti komunikativní, diagnostické a intervenční, poradenské a konzultační a sebereflexivní. (Spilková, 2001)

5.1.2 Příprava na výkon učitelské profese

Příprava na výkon učitelské profese v některých oblastech začíná již na středních školách, jako například pro učitelství v mateřských školách, nebo mimoškolní vzdělávání. Pro vyšší stupně jako je i první stupeň základní školy je příprava učitelů na vysokých školách.

Vysoké školy umožňují celé spektrum oborů pro učitelství. Od učitelství pro mateřské školy, přes primární vzdělávání až po to doktorské. Studenti získávají teoretické znalosti a dovednosti, ale praktikují je na svých pedagogických praxích, kde si ověřují jejich funkčnost a praktičnost.

V dnešní době pregraduální vzdělávání učitelů, aby získali dostatečnou kvalifikaci probíhá na devíti pedagogických fakultách a dalších 24 fakultách vysokých škol. Strukturovaný studiem v bakalářských a magisterských programech, kde výjimku tvoří studium učitelství pro 1. stupeň základních škol, které je nestrukturované v délce studia pěti let (Průcha, 2002).

Vzdělávání učitelů všech vzdělávacích úrovních kromě vysokoškolských upravuje zákon o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb. Pedagogické fakulty připravující učitele na jejich budoucí profesi mají upravený obsah a organizaci vlastními předpisy, jako jsou např. studijní program, studijní a zkušební řád či řád přijímacího řízení. Vnitřní předpisy však musí podléhat registraci MŠMT.

V pedagogickém odvětví se nacházejí dva modely přípravy na povolání:

- souběžný – kdy souběžně probíhá pedagogická a odborná příprava;
- následný – absolventi odborných předmětů si musí doplnit svou pedagogickou kvalifikaci v bakalářském nebo dalším studiu.

Jak již bylo řečeno, tak příprava učitelů primárního vzdělávání probíhá jedině na pedagogických fakultách s magisterským studiem o délce studia 5 let. Absolventi poté získají specializaci pro výuku všech vyučovacích předmětů na 1. stupni základních škol. Do výuky je zapojena i související pedagogická praxe a její délka se liší podle učebních plánů jednotlivých fakult, ale přibližně se pohybuje v rozsahu 26–247 hodin za studium. Odpovědnost za přípravné vzdělávání těchto učitelů nesou výhradně pedagogické fakulty.

5.1.3 Další vzdělávání učitelů

Důležitost dalšího vzdělávání učitelů je podstatnou součástí celoživotního učení každého učitele. Jedná se o podstatný proces, který není přínosný jenom učitelům, ale i jejich žákům. Můžeme toto další vzdělávání považovat za další profesní rozvoj. V obecnější rovině se jedná o osobní rozvoj, zdokonalování sebe sama ve vzdělávacím procesu, zvyšování kvalifikace učitelů na školách a s tím spojená vyšší prestiž školy.

Například v dnešním multikulturním světě je dbáno na to, aby učitel měl rozšířené vědomosti v poli týkajícím se původu žáků-cizinců, měl by znát jejich kulturu, zvyklosti, mentalitu, náboženství atd. Proto jsou k dispozici i speciální kurzy, kde tyto informace může zdokonalovat a naučit, jak s nimi pracovat.

V zahraničí je zas kladen veliký důraz na další vzdělávání učitelů. Mají systém upravený tak, že s tím učitelé počítají, u nás toto není tak jasné. Učitelé si mohou náhodně vybírat kurzy, přednášky, školení, které je zajímají. Tyto kurzy jsou velmi kvalitně zpracované, aby dali co nejvíce učitelům do praxe.

Smysl dalšího vzdělávání není v tom prohlubovat obecné znalosti, ale také je dokázat používat v praxi v které se stále mění podmínky.

5.2 Vybrané problémy učitelské profese

Učitelská profese je sama o sobě náročná. Provází ji jako všechny ostatní profese různé problémy, v této kapitole jsem podle Průchy (2002), Vašutové (2004) a Švecové (1997) vybrala nejtypičtější problémy, na které v učitelské profesi narazíme.

5.2.1 Učitel a stres

Je zjištěno, že stres je jedním z podstatných faktorů, které působí na náš zdravotní stav a to fyzický, tak i mentální. Také mnoho výzkumů ukázalo, že stres má dopad na procento úmrtnosti než u lidí, kteří se nestresují. Můžeme rozlišovat několik stresorů, ale na každého jedince působí jinak, jelikož každý člověk je jiný.

Pokud je člověk ve stresu dopadá to na jeho schopnost se soustředit, myslet, představovat si, dokonce stres může ovlivnit i paměť či volní procesy a samozřejmě mnoho dalších věcí.

Jedním ze stresorů je typický pro učitelskou profesi, a to učitelské rozčilování. Pokud se rozčílíme, tak nejsme schopni rozčílení vypudit ze své hlavy ani když odcházíme ze školy domů. Rozčílení může vzniknou hned několika způsoby:

- jako projev bezmoci a bezradnosti – kopeme kolem sebe, nevíme, jak ventilovat svou frustraci;

- jako obrana před negativními opakujícími podněty – nevíme jak z toho a rozčilením se snažíme zamezit těmto negativním podnětům i když to není ideální řešení;
- jako útok – učitel pocítuje, že usměrní své žáky tím, že na ně zapůsobí svým afektivním chováním;
- jako únik a odklad něčeho nepříjemného – jelikož chceme oddálit nepříjemné rozhodnutí;
- jako výmluva – jednání v rozčilení, nebo si v afektu najít jinou výmluvu;
- jako činnost – bere klid jako pasivní situaci a rozčilení je aktivitou.

Rozčilování není dobré, pokud řešíme problémy v afektu a vystresovaní. Stres je propojený se syndromem vyhoření a vede k němu.

5.2.2 Učitel a syndrom vyhoření

V literatuře můžeme najít syndrom vyhoření i pod názvem burnout syndrom. Dá se říct, že velké množství definic se shoduje, že se jedná o nějaký duševní stav jako je prožitek, vyčerpání, které se převážně projevuje u profesí, kde je podstatou profese práce s lidmi. Může se projevovat únavou ať už psychickou či fyzickou, taktéž stresem či celkovým vyčerpáním.

Syndrom vyhoření může být způsoben mnoha faktory, třemi podstatnými je například workoholismus, kdy je jedinec závislý na práci a defacto nedělá nic jiného, než jen pracuje a pracuje. Dalším rozhodujícím faktorem je ztráta ideálů, dochází k němu, kdy je člověk svou prací přímo natěšený, má představy, jak mu to všechno půjde, jak bude postupovat, ale narazí na únavu, limity svých schopností, narůstá stres a tím ztrácí svůj ideál, že to dokáže zvládnout. Třetím důležitým faktorem je teror příležitostí, vidí možnosti, které by mohl udělat, ale ve výsledku si nabere takové práce, že to buď nedokáže vše splnit, nebo odvede jen polovičatou práci a s tím není spokojený a přichází zklamání ze špatně odvedené práce.

Větší sklon k syndromu vyhoření mají podle studií ženy, důvodem toho může být, že se výzkum konal ve feminizovaných profesích, jako je například učitelská profese. (Čapek a kol.; 2018)

5.2.2.1. Fáze syndromu vyhoření

Podle Jeklové a Reitmeyerové (2006), které shrnují syndrom vyhoření do pěti základních fází můžeme říct, že dochází k:

1. **Nadšení, idealismu a nereálnému očekáváníí** – to vede k přepracování, neefektivitě práce, dochází k tomuto bodu převážně v prvním zaměstnání, kde jsme nabuzeni očekáváním a motivováni ze školy. Jako problém se v tomto stádiu může jevit to, že se příliš vžíváme do situace dětí a nedokážeme se oprostít od práce doma, kdy máme odpočívat;
2. **Stagnace** – je další fází, kde již opadá nadšení a očekávání, které od zaměstnání očekával a pozvolna se zaměřuje na plat, jako svou vlastní odměnu za odvedenou práci. Již je v práci sžitý s rutinou a pokouší se uspokojit své potřeby – peněžní, volný čas, přátelé apod.;
3. **Frustrace** – jako další přichází na řadu frustrace, kde jedinec přemítá, jestli má smysl se snažit, pomáhat druhým. Ptá se otázkami za je práce efektivní, jestli má smysl. Úmyslně hledá ve své práci překážky;
4. **Apatie** – nejde mu změnit situaci podle svých očekávání, a proto je permanentně frustrován, nemá zájem o nové úkoly. Tato fáze reaguje na předchozí fázi. Dochází k fyzickému i psychickému vyčerpání, ztráta motivace;
5. **Intervence** – je posledním stádiem, k přerušeni burnout dochází, pokud si jedinec nenajde jinou práci, nezmění životní styl, někdy však může pomoci i dovolená, přestěhování, nebo více času na sebe sama a rodinu;

5.2.2.2. Příznaky syndromu vyhoření

Víme, že syndrom vyhoření je klasifikován jako psychický stav v reakci na stresový podnět. Můžeme říct, že podle Čapka (2018) máme pět hlavních rovin příznaků:

1. **Psychické příznaky v kognitivní rovině** – projevují se jako ztráta schopností a nadšení z práce, negativní postoj, nechutenství, lhostejnost, útek do světa fantazie apod.;
2. **Psychické příznaky v emocionální rovině** – jsou to například pocity sklíčenosti, agresivity, nejistoty, bezmoci, pocit nedostatku uznání, ale také jako sebelítost, bezvýznamnost atd.;
3. **Tělesné příznaky syndromu vyhoření** – specifikují se jako celková únava organismu, ochablostí, mohou se objevit bolesti u srdce a změny srdeční frekvence, ale také jako poruchy spánku, chuti k jídlu a jiné;
4. **Sociální vztahy** – zde jedinec ztrácí chuť se angažovat do práce, nechce pomáhat druhým, omezuje své kontakty s okolím ať to jsou kolegové, klienti nebo rodina.

5.2.2.3. Prevence syndromu vyhoření

Při předcházení syndromu vyhoření, nebo kompenzování začátku syndromu nesmíme zapomenout na:

- **životosprávu** – zdravé a pestré stravování, dostatek tekutin;
- **pohyb** – pohyb nám pomáhá pročistit si hlavu a probouzí v nás endorfiny a tím se nám zlepšuje nálada (není zde myšleno pouze sportování, ale jakákoli fyzická činnost, př.: práce na zahradě), kondiční cvičení;
- **biorytmus** – najít si nějaký režim, který zavedeme do každodenního života (spánek, stravování ...);
- **přátelství** – nemít přátele jen ze zaměstnání, pěstovat sociální vztahy;
- **rodinu** – neupřednostňovat práci před rodinou, trávit společný čas, výlety;
- **komunikaci** – dokázat o problémech mluvit, identifikovat je a pojmenovat, přijít na jiná témata než práce;

- **zájmy** – pěstovat koníčky, hobby a zájmy;
- **relaxovat** – odpočívat, čas jenom sám na sebe, relaxační cvičení, čtení;
- **duševní hygienu:**
 - být pánem svého času – mít stanovené priority;
 - rozdělit si práci s ostatními – v práci i v rodině;
 - naučit se říkat ne;
 - naučit se zachovat klid – antistresové techniky;
 - zdravá životospráva – strava, sport, pohyb;
 - dostatek spánku;
 - pozitivní myšlení;
- **vyváženost osobního a pracovního času** – nebrat si práci domů, v práci si vytvořit rituál – seznam úkolů na daný den atd.;
- **vytvořit si určitý odstup** – náhled nad situací, přiznání svých slabostí, vytvořit si své priority, dostatek času na rozmyšlení.

Deset antistresových rad podle Moravcové (2019):

- 1) Vstávejte brzy;
- 2) Dobře si rozvrhněte práci, jak doma, tak i v zaměstnání (ideálně předchozí den večer, ne ráno);
- 3) Alespoň deset minut oddechu a odpočinku během dne (minimálně);
- 4) Dopřejte si během dne alespoň deset minut cvičení. (pravidelně);
- 5) Neberte si toho moc najednou na sebe;
- 6) Občas nebuďte dokonalý;
- 7) Snažte se omezit kolem sebe nepořádek a zmatek;
- 8) Relaxujte jednou za čas při hudbě;
- 9) Odpouštějte;
- 10) Věřte si;

5.2.3 Nekázeň a agresivita žáků

Již v dřívějších letech si učitelé stěžovali, že děti jsou čím dál tím horší než dříve. Teď je otázkou, jestli tomu tak opravdu je nebo si to jen myslí, jelikož byli mladší a měli na žáky více sil. Je faktem, že společnost se proměňuje, proto je jasné, že děti jsou jiní než před dvaceti lety nebo padesáti. Hlavními postavami jsou rodiče, učitelé a žáci. Podstatnou roli hraje také klima v rodině, vztahy, jaké doma probíhají, se odráží na chování žáka ve škole.

Pokud dojde k nekázni a agresivitě, tak učitel zastává velmi těžkou úlohu, jelikož musí vynaložit velké úsilí, aby ukáznil žáky a zabránil úrazům. V postupném uvolňování kázně dochází u dětí k nárůstu násilí, agrese a šikany, která je ve většině případů zacílena na učitele.

Učitelé se ve svém každodenním procesu vzdělávání žáků setkávají s problémovými žáky, kteří nedodrží kázeň, jsou agresivní, nebo s ignorací a nespoluprací ze strany žáků. Můžeme říct, že nekázeň a agresivita žáků na školách je opravdu závažný problém, který ovlivňuje školní vzdělání a výchovu žáků. Samozřejmě ovlivňuje i osobní život učitele.

5.2.4 Feminizace učitelské profese

Školství a škola jako taková je instituce, kde není genderově vyvážený kolektiv. Prestiž této profese souvisí se značnou feminizací školství. V pedagogických sborech převažují ženy, podíl mužů ve školství, hlavně na základních školách, je velmi malý. Jinak tomu bylo v dřívějších dobách, kdy školské odvětví bylo dominantou mužů, a to hlavně podle patriarchálního stereotypu, který udával, že jsou muži ve společnosti výše postaveni než ženy. Ženy v této době měly za úkol starat se o rodinu, maximálně mohly vykonávat činnost vychovatelky. Je známo, že v historii se ženám nedostávalo patřičného vzdělání, což byl další důvod, proč nemohly zastávat profesi učitelky. Až koncem 19. stol se ženy dostávají na vysoké školy a tím i do škol jako učitelky. Tímto

mezníkem začíná feminizace školství. Bylo to však podmíněno tím, že nemohly mít vlastní rodinu, pokud vykonávaly tuto profesi.

V dnešní době se můžeme zamyslet nad tím, proč tomu tak je, že je pedagogická profese typickou profesí feminizace. Nahlédneme hned na několik domnělých příčin, ale nemůžeme s jistotou říct, zda tomu tak je z těchto zjevných důvodů:

- rovnoprávnost a ustálená dělba práce mezi muži a ženami – nalezneme i v dnešní době genderově ustálené profese, které vykonává jen jedno pohlaví, ale škála těchto profesí se snižuje a v dnešní době ženy zvládnou i těžkou „mužskou“ práci;
- nízké finanční ohodnocení, hlavně pro muže – v dnešní době je pro muže náročné najít dobře placenou profesi, aby uživil svou rodinu, ve školství není dostatek financí, aby to muže v této oblasti uspokojilo, platy pedagogů se pohybují stále pod průměrem široké společnosti;
- nižší nároky na studium na pedagogických a jiných fakultách – toto není nijak podloženo, nicméně z veřejného mínění vyplývá, že učitelé si ve škole jen hrají a že je to jednoduchá profese, která by nepotřebovala, v určitých oblastech, náročnou dlouhodobou přípravu.

Problémem feminizace učitelských sborů je ten, že chlapci ztrácí mužský vzor, který v ženách, jako učitelkách nemají. Jelikož v dnešní době je vyšší počet matek samoživitelek a chlapci nemají mužský vzor ani doma. Můžeme také říct, že nedostatek mužů v pedagogickém kolektivu má za následek vyšší nekázeň žáků, jelikož na starší pubertální žáky již některé učitelky nestačí a neplatí na ně. Muž v učitelské profesi není jen přínosným činitelem pro žáky, ale i pro celý učitelský sbor a atmosféru školy. Jelikož je mužským vzorem, který krásně spolupracuje s ženou, rozšiřuje možnosti názorů a nahlížení na problémy a jejich řešení.

6 Sebepojetí

V psychologii se setkáváme s označením tohoto pojmu jako souhrnu představ a hodnotících soudů, které člověk o sobě chová. (Blatný, 2010)

Sebepojetí v anglickém jazyce je self-concept a rozumíme, že se jedná o termín, který v sobě zahrnuje několik definic. Sebepojetí se vytváří již od útlého věku života a odvíjí se podle působení ostatních činitelů v našich životech. Na začátku na nás působí rodiče, převážně matka, následně také širší rodina jako jsou prarodiče, tety, kmotra atd., ale také učitelé, vychovatelé, kamarádi, zaměstnavatelé a další. Také na rozvoj sebepojetí má příčinu učení, získávání nových informací a poznatků, objevování schopností, dovedností a možností. Lze říct, že sebepojetí se odvíjí od hodnocení okolí, pochvaly, tresty atd.

Psychologie zabývající se studiem sebepojetí na něj nahlíží ze tří souvisejících hledisek:

- z hlediska procesu formování sebepojetí;
 - výzkum se zde věnuje obecným principům a faktorům utváření sebepojetí, hlavně problému definování vlastního Já a své identity;
 - opírá se o poznatky z vývojové, sociální a kognitivní psychologie;
 - je zaměřené hlavně empiricky;
- z hlediska sebepojetí jako produktu procesu sebeuvědomování člověka;
 - studují se znaky sebepojetí jako psychické struktury, hlavně funkce duševní činnosti člověka;
 - vychází z humanistické, existencionální, narativní a ego psychologie
 - převážně teoretický;
- z hlediska funkcí sebepojetí v psychické regulaci chování;
 - seberegulace;

- v posledních deseti letech rozvíjeno hlavně v sociálně-kognitivní psychologii.

Je důležité říct, že pokud mluvíme o sebepojetí, tak máme na mysli spíše hypotetický konstrukt, který vysvětluje chování a prožívání jedince než reálně existující psychickou entitu. (Shavelson, Hubner a Stanton, 1976 In Blatný, 2010)

6.1 Složky sebepojetí

Odborná literatura nám nabízí různá vymezení jednotlivých aspektů sebepojetí. Pokud se díváme na sebepojetí z pohledu humanistické psychologie, tak nesmíme opomenout Rogersovo rozčlenění sebepojetí na tři základní složky:

- **sebeobraz (self-image)** – tedy to, jak člověk vidí sám sebe; nemusí se to shodovat s realitou (negativní pohled na sebe, přehnané sebehodnocení, ...);
- **sebeúcta (self-esteem)** – jak si sám sebe člověk cení; na sebeúctu působí mnoho faktorů – srovnávání s ostatními, reakce ostatních na nás ...;
- **ideální Já (ideal-self)** – jaký by chtěl člověk být.

(Pravdová, 2014)

Blatný (2010) uvádí, že lze charakterizovat sebepojetí třemi složkami z pohledu sociálně – kognitivního náhledu v kontextu s psychologií osobnosti:

- **kognitivní** – obsah a struktura sebepojetí;
- **afektivní** – sebehodnocení;
- **konativní** – seberegulace.

6.2 Profesní sebepojetí učitelů

Když se podíváme na sebepojetí učitelů, tak si musíme uvědomit, že se jedná o jakousi celkovou vnitřní proměnu, která nám ovlivňuje vyučovací proces, ale může se i postupně proměňovat. A to nejen v přijímání sebe samého v profesní roli, ale například

i v přemýšlení nad profesí, hledání východisek z profesních problémů, vytváření podmínek pro vzdělávání a mnoho dalších.

Lze také říct, že profesní sebepojetí učitelů je jedna z pedagogických kompetencí, k vykonávání této profese. K tomu je potřeba využívat i ve vysoké míře sebereflexi a přistupovat k ní realisticky a nenadsazovat ji, jinak by neměla smysl. Pomáhá k tomu i kladení otázek ohledně vlastního profesního seberozvoje jako například: Jaké hodnoty preferuji? Jak se ztotožňuji s profesí učitele? Jak vnímám interakci mezi sebou a žákem?

Je všeobecně známo, že profese učitele není nikterak lehká a je potřeba si vybudovat svou profesní identitu, kterou si člověk buduje během let a již se na toto připravuje budoucí učitel během svých studijních let.

Sebepojetí učitelské profese má hned několik podstatných složek, bez kterých bychom nezískali objektivní výsledek, ale podle poznatků, co jsem zjistila, tak jednou z nejpodstatnějších složek je sebereflektivní dovednost, kdy jedinec předá o sobě adekvátní reflexi, kdy hodnotí své vlastnosti, postupy, činnosti, myšlenky, city a postoje.

Nesmíme však u sebepojetí zapomenout na sebeúctu a sebeoceňování, které vede k profesní motivaci, vykonávat profesi dál a nevede k syndromu vyhoření.

Když to shrneme, tak sebepojetí učitele je klíčovým pojmem ve vzdělávání učitelů, jelikož ovlivňuje efektivitu učitelovi práce a jeví se jako východisko úspěšnosti učitelské profese. (Pravdová, 2014)

7 Metodologie práce

7.1 Cíl empirické části

Výzkumná část mé diplomové práce se zabývá Sebepojetím učitelské profese z pohledu učitelů na 1. stupni základní školy. Cílem mé diplomové práce bylo zjistit jak učitelé na 1. stupni základní školy vnímají sebe jako učitele a svou učitelskou profesi a zda jejich pohled na profesi učitele ovlivnila i doba koronaviru SARS-CoV-2 a distanční výuka. Zajímalo mě především jaké asociace jim evokují slova spojená se školou a obdobím distanční výuky. Dále jsem se zaměřovala, jaké vlastnosti a přednosti by podle nich učitel měl mít, jak by měl působit na žáky, ale také jak vnímají svou profesi, užitečnost v životě, náročnost, zda přemýšleli o změně zaměstnání a proč. Zda se učitelům změnil názor s odstupem času.

7.2 Design výzkumu

Ve své diplomové práci jsem využila výzkumné šetření kvantitativního charakteru pomocí dotazníkového šetření. Jednalo se o polostrukturované dotazníky, kde se nacházely jak otázky s uzavřenými odpověďmi, tak i otázky otevřenými odpověďmi. Mezi těmito otázkami se nacházely i otázky asociativní, kde jsem chtěla přijít na to, jak vlastně učitelé vnímají určité pojmy s odstupem času. V prvním dotazníku záměrně převažovaly otázky uzavřené, kde si mohli učitelé vybrat z odpovědí a nemuseli se tak dlouho zamýšlet, naopak u druhého dotazníku spíše převažovaly otázky otevřené, kde se nad odpovědí museli učitelé zamyslet a nevybírali pouze z možností. Proto je i druhý dotazník více časově náročnější než ten první.

Dotazníky jsem nejprve vyhodnotila postupně, první a následně druhý dotazník a poté jsem porovnávala otázky, které se zaměřovaly na stejnou problematiku. A z výsledků jsem vyvodila závěr.

7.3 Limity výzkumu

Dotazníková metoda výzkumu, kterou jsem si vybrala pro svou diplomovou práci má hned několik limitů. Jeden z nich je, že i když jsem oslovila dostatečný vzorek respondentů, tak se mi nevrátilo tolik odpovědí, jak jsem očekávala. Respondenti nereflekovali mé žádosti o vyplnění, pokud bych dělala dotazník v tištěné formě, tak bych byla s respondenty v kontaktu, a mohla by být vyšší návratnost dotazníků.

Dalším limitem je, že se musí zvolit vhodná formulace otázek, aby to bylo pro respondenty srozumitelné a odpovídali na to, co potřebuji a nemohli to pochopit jinak. Dalším limitem dotazníkového šetření je, že se nemohu případně doptávat na doplňující otázky, či na význam odpovědi, kterou respondenti napsali do dotazníku.

7.4 Průzkumný soubor

Výzkum jsem provedla mezi učiteli 1. stupně na základních školách v Kutnohorském okrese, konkrétně na ZŠ Zruč nad Sázavou, ZŠ Zbraslavice, ZŠ Kácov, ZŠ Malešov, ZŠ Uhlířské Janovice, ZŠ Žižkov Kutná Hora, ZŠ T.G.M. Kutná Hora, ZŠ Čáslav náměstí, ZŠ Masarykova Čáslav, ZŠ Sadová Čáslav. Ve školním roce 2021/2022. Tento školní rok byl ovlivněn dvěma předchozími, v nichž probíhala výuka z větší části distanční formou a v tomto se opět navracela prezenční výuka do plné míry. Někteří učitelé zkoušeli v době karantén, které tento školní rok provází, hybridní výuku, jenž spočívala v kombinaci distanční a prezenční výuky. Proto mi přišlo toto období vhodné na vedení svého výzkumu, kdy byli respondenti naplněni emocemi a zážitky, které mohly ovlivňovat jejich pohled na jejich profesí učitele.

Tyto školy jsem zvolila z toho důvodu, že jsou v okruhu mého bydliště a jsou potencionálními budoucími místy, kde bych mohla být zaměstnaná. Průzkumný soubor byl v mé diplomové práci vybrán principem oblastního výběru.

7.4.1 Charakteristika průzkumného souboru

Pro výzkumnou část své diplomové práce jsem zvolila jako výzkumný vzorek učitele z 1. stupňů základních škol nacházející se v Kutnohorském okrese. Tuto oblast výzkumu jsem zvolila proto, jelikož z Kutnohorska pocházím.

7.4.2 Charakteristika vybraných škol

7.4.2.1. ZŠ Zruč nad Sázavou

Tato škola se nachází ve městě mého bydliště, a to ve Zručí nad Sázavou. Zruč nad Sázavou je menší město ve Středočeském kraji v Kutnohorském okrese, jeho počet obyvatel činí 4 861 obyvatel. Jedná se o jedinou plně organizovanou školu ve městě. Krom této školy se pak ve městě nachází Základní speciální škola Okružní. Město Zruč nad Sázavou proslavil a z velké části postavil obuvník Baťa, který zde rozšířil své Zlínské závody a vyráběly se zde dětské boty.

Škola se nachází v nové části města jako sídlištní škola. Jedná se o příspěvkovou organizaci města Zruč nad Sázavou. Právní subjektivitu získala v roce 1994 a roku 2003 se stala její součástí také školní jídelna. Kapacita školy je 710 žáků. Zahájení výuky se ve Zručí nad Sázavou datuje k 1. 9. 1941.

Škola se zaměřuje na výuku cizích jazyků, ICT a oblasti tělesné výchovy a zdraví. K výuce využívá 33 pracoven a z toho je 15 učeben odborných. Například výuka cizích jazyků probíhá ve třech jazykových učebnách, zde se nachází sluchátkové sady na poslechy a také interaktivní vybavení. Na výuku ICT předmětů má škola k dispozici dvě plně vybavené počítačové učebny a jednu mobilní počítačovou učebnu. Škola tedy celkově disponuje 21 interaktivními tabulemi. Které se nacházejí nejen v odborných učebnách např. přírodopisná učebna, fyzikální učebna, jazykové učebny, ale interaktivní tabule se nacházejí i v kmenových třídách. Předměty z oblasti tělovýchovy a zdraví mají k dispozici moderní sportovní halu a nově zrekonstruovaný sportovní areál, kde se konají i sportovní akce jak pro děti, tak i pro veřejnost. Dále ve škole nalezneme plně vybavenou dílnu, cvičnou kuchyňku a při výuce pěstitelských prací se

využívá školní zahrada a arboretum. Škola má k dispozici svou školní knihovnu, která se nyní rozšíří o knihovničky na chodbách u tříd.

7.4.2.2. ZŠ Zbraslavice

Obec Zbraslavice se nachází mezi městy Zruč nad Sázavou a Kutná Hora. Díky své nadmořské výšce patří mezi nejvyšší místa v okrese Kutná Hora. Pod obecní úřad spadá několik správních území například Krasoňovice, Hodkov, Lipina a další. Počet obyvatel v obci je cca 1 022 obyvatel.

Základní školu Zbraslavice navštěvuje nyní 160 žáků, jedná se tedy o menší školu, spíše rodinného typu. Ti, ale i široká veřejnost mají k dispozici zrekonstruovanou sportovní halu. Dále je ke škole připojena školní jídelna. Ve škole prošly modernizací odborné učebny za pomoci dotací z Evropské unie.

7.4.2.3. ZŠ Kácov

Městys Kácov leží na řece Sázavě v Kutnohorském okrese. V současnosti má Kácov 800 obyvatel.

Základní škola v městyse se stala 1. 1. 2003 příspěvkovou organizací s novým názvem Základní škola a Mateřská škola Kácov a do rejstříku škol byla zapsána v roce 2005. Však první zmínky o škole v Kácově sahají až do roku 1692, v rejstříku škol se můžeme dočíst, že zahájení činnosti se datuje před rokem 1800.

Škola má nyní dvě budovy, budovu pro první stupeň a novou budovu pro stupeň druhý. Ta byla postavena roku 2000 a sdílí ji druhý stupeň s mateřskou školou. Škola má v obou budovách dohromady kapacitu 192 žáků.

7.4.2.4. ZŠ Uhlířské Janovice

Uhlířské Janovice jsou město, které se nachází nedaleko Kutné Hory. Nachází se tedy také v Kutnohorském okrese jako všechny školy zapojené do mého výzkumu. Počet obyvatel města je přibližně 3 100 obyvatel.

Město má základní školu, která má hned několik budov, budovu prvního stupně, budovu druhého stupně a budovu školní družiny, která se v dnešní době rekonstruuje. Škola je plně organizovaná, nalezneme v ní několik odborných učeben, včetně IT učeben a virtuálních tříd. Kapacita školy je 700 žáků, v dnešní době základní školu navštěvuje 620 žáků. Ke škole spadá i školní družina a školní jídelna. Zřizovatelem je město. Zahájení činnosti je uvedeno od září 1900.

7.4.2.5. ZŠ Sadová Čáslav

Jedná o jednu ze čtyř základních škol, která se ve městě Čáslav nachází. Čáslav se nachází ve Středočeském kraji v Kutnohorském okrese. Počet obyvatel je cca 10 359. Jedná se o město s bohatou historií.

Jedná se o třetí základní školu v Čáslavi. Výstavba byla schválena roku 1999 a kolaudace budovy proběhal koncem srpna 2003. Kapacita žáků ve škole je omezena na 560 žáků.

V dnešní době se jedná o moderní a nadstandardně vybavenou školu. Nacházejí se zde specializované učebny přírodopisu, fyziky, jazyků, výchov. Dále má škola svou knihovnu, dílnu, cvičnou kuchyňku a dvě tělocvičny a venkovní hřiště s umělým povrchem a venkovní altánek.

Škola vede krok s moderními trendy nejen ve výuce, ale i v komunikaci s rodiči, zájezdy a aktivitami.

7.4.2.6. ZŠ Masarykova Čáslav

Jedná se jako již u předchozí o jednu ze čtyř základních škol, která se ve městě Čáslav nachází. Čáslav se nachází ve Středočeském kraji v Kutnohorském okrese. Počet obyvatel je cca 10 359. Jedná se o město s bohatou historií.

Jedná se o plně organizovanou školu, která nabízí od 6. ročníku rozšířenou výuku matematiky a přírodovědných předmětů jako je přírodopis, zeměpis a fyzika. Povoleným počtem žáků na škole je 480. Zahájení výuky na této škole bylo 18. 9. 1895.

Škola má k dispozici moderní tělocvičnu, která byla přistavena v roce 1997. Dále může využívat odborné učebny multimediální a IT, chemie, přírodopisu, matematiky, zeměpisu a fyziky.

7.4.2.7. ZŠ Čáslav náměstí

Jedná se jako již u předchozích škol o jednu ze čtyř základních škol, která se ve městě Čáslav nachází. Čáslav se nachází ve Středočeském kraji v Kutnohorském okrese. Počet obyvatel je cca 10 359. Jedná se o město s bohatou historií.

Tato škola má v Čáslavi nejdelší tradici, kořeny sahají až k roku 1820, první tři třídy byly otevřeny roku 1822 a roku 1830 se otevřela i třída čtvrtá. V dnešní době se jedná o plně organizovanou školu. Maximální počet žáků na škole je stanoven stejně jako u předchozí čáslavské školy na 480 žáků.

7.4.2.8. ZŠ Malešov

Městys Malešov se nachází nedaleko Kutné Hory. Žije zde přibližně 1 000 obyvatel. Je to poklidné venkovské místo, s dojezdem do většího města. V městyse se nachází vlakové nádraží.

Jedná se o menší základní školu, která má kapacitu 200 žáků. Její počátky se datují někdy před rokem 1800. Dříve, podle vyprávění místních zde fungoval pouze první stupeň postupně se škola rozrostla a připojila k sobě i mateřskou školu.

7.4.2.9. ZŠ T. G. M. Kutná Hora

Kutná Hora je historické město, dříve se jednalo o město královské a těžilo se zde stříbro, což dokazují staré doly. Město má zachovalou historickou část, ale v dnešní době se rozrůstá i ta moderní část, vznikají nová sídliště a tím rostou nároky na vzdělávání a kapacitu škol. Město má 20 828 obyvatel.

Jedná se o plnohodnotnou školu, která má 1. i 2. stupeň. Kapacita žáků je 610 žáků na celou školu. Jedná se o příspěvkovou organizaci města Kutná Hora. Je to jedna z šesti základních škol ve městě. Je zapsána v rejstříku škol od 1. 1. 2005 a zahájení činnosti je datováno k 1. 9. 1930.

Vizí této školy je vzdělání, slušnost a zdravý duch. V blízkosti školy jsou Jiráskovy sady, sportovní hřiště, škola má k dispozici vybavenou tělocvičnu. Jedná se o budovu spíše historického rázu v zastavěné oblasti, nedaleko sídlí i Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola.

Tato škola je výhodou pro dojíždějící žáky, jelikož v blízkosti je autobusové nádraží a o něco dál se nachází vlakové nádraží.

7.4.2.10. ZŠ Žižkov Kutná Hora

Jak bylo zmíněno u předchozí školy, tak i tato se nachází v Kutné hoře, je tedy jednou z šesti místních základních škol. Město se pyšní přibližně 21 000 obyvateli. Město je velmi historicky důležité pro České země. Kutná Hora je také okresním městem Kutnohorského okresu, který se nachází ve Středočeském kraji.

Jedná se o základní školu, která se nachází v historické budově, která je v horní části historické oblasti města. Kapacitně je největší školou, kterou jsem oslovila, tato škola může přijmout až 756 žáků. Zapsána do rejstříku škol byla na začátku roku 2005, ale její historie sahá až k 1. září roku 1963.

7.5 Metoda sběru dat

K výzkumu jsem vytvořila dva polostrukturované dotazníky (viz. Příloha 1 a Příloha 2), které jsem v rozestupu půl roku zaslala elektronicky sto učitelům prvního stupně základní školy z Kutnohorského okresu. V prvním dotazníku, který respondenti vyplňovali na začátku školního roku, se mi vrátilo 39 odpovědí. Ten obsahoval dvanáct uzavřených otázek a devět otevřených otázek. U druhého dotazníku, vyplňovaném v pololetí, přišlo 36 odpovědí. V něm bylo devět otázek uzavřených a čtrnáct otázek otevřených. Celkem jsem tedy z obou dotazníků získala 75 vyplnění od respondentů.

Jelikož se jednalo o dobu, kdy nebylo vhodné se osobně setkávat, tak jsem zvolila k výzkumu elektronickou podobu dotazníků, kterou jsem zasílala učitelům na jejich školní maily. Dotazníky byly vyplňovány anonymně. Bohužel jsem se zprvu nesečkala s velkou odezvou, proto jsem každý dotazník posílala dvakrát, s kratším rozestupem, abych získala několik respondentů navíc, což se ve výsledku povedlo.

Nejprve jsem vyhodnotila jeden dotazník, následně i druhý, jak můžete sledovat i v nadcházejících podkapitolách, následně jsem je porovnála a vyhodnotila v podkapitole 7.3 Porovnání a celkové vyhodnocení výsledků z dotazníků.

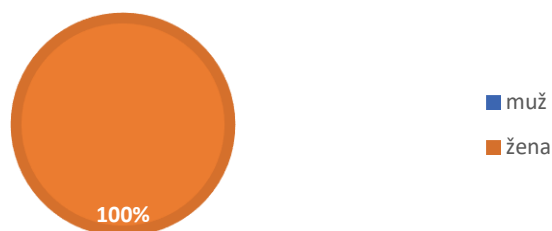
Výzkumné otázky jsem vyhodnocovala u uzavřených odpovědí pomocí grafů, asociativní otázky jsem vyhodnocovala pomocí internetové stránky Worditout a otevřené otázky jsem vyhodnocovala pomocí tabulek a procentuálního zastoupení v odpovědích.

8 Analýza a zpracování dat

V této kapitole analyzuji výsledky z dotazníků a následně z nich vyvozují závěry.

8.1 Výsledky prvního dotazníku

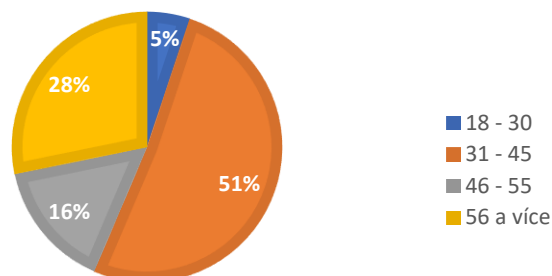
1. Jste žena nebo muž?

Graf 1: Pohlaví 1

Všichni respondenti, kteří odpověděli na první dotazník jsou ženy, i když mezi oslovenými byl jeden muž.

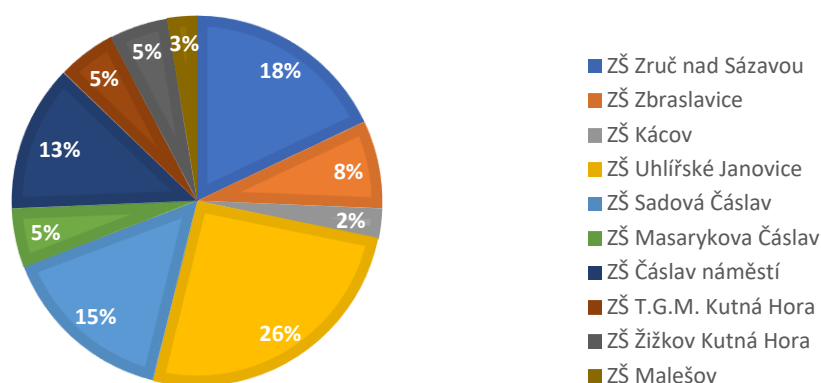
2. Kolik vám je let?

Graf 3: Věk 1

V prvním dotazníku bylo nejvíce zastoupeno respondentů v rozmezí 31–45 let, což činilo 51 % respondentů, jak můžeme vidět na grafu č. 3. Dále v hodnotě 28 % odpovídali respondenti ve věku 56 let a více, třetí skupinou byli respondenti ve věku 46–55 let, kterých bylo 16 % a nejméně zastoupenou skupinou byli respondenti ve věku 18-30 let, kterých bylo pouze 5 %.

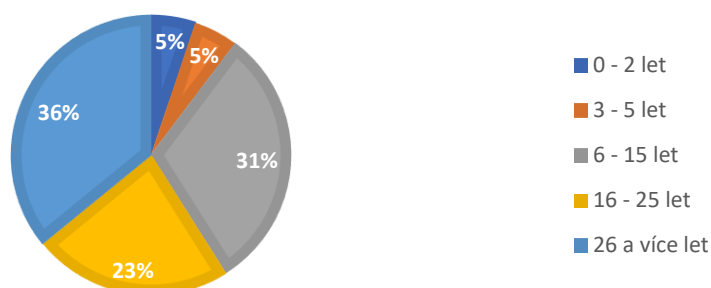
3. Na jaké škole působíte?

Graf 5: Škola 1

U prvního šetření bylo zastoupení vybraných škol z kutnohorského kraje takové viz. graf 5. Nejvíce odpovídali respondenti ze ZŠ Uhlířské Janovice v počtu 26 %. V závěsu byli respondenti ze základní školy Zruč nad Sázavou s 18 %, následovala škola s 15 % odpovědí, a to škola Sadová Čáslav. Se zastoupením 13 % respondentů zde reprezentovala základní škola Čáslav náměstí. 8 % respondentů zastupovalo základní školu Zbraslavice. Následovala řada tří škol po 5 % a to ZŠ T.G.M. Kutná Hora, ZŠ Žižkov Kutná hora a ZŠ Masarykova Čáslav. 3 % zastupovala základní škola Malešov a nejméně zastoupenou školou v poli respondentů byla ZŠ Kácov.

4. Kolik let praktikujete učitelskou profesi?

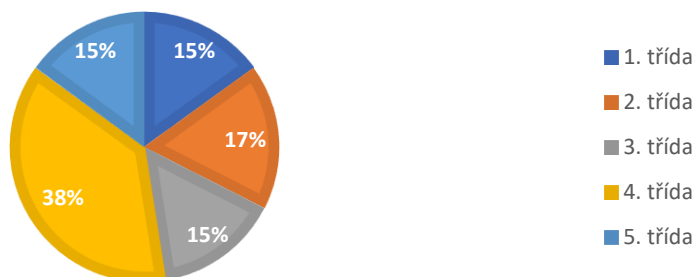

Graf 7: Praxe 1

Další výzkumná otázka se zaměřovala na dobu, jak dlouho respondenti praktikují svou pedagogickou praxi. V prvním období výzkumu mi odpovídali převážně respondenti, kteří spadají do kategorie 26 a více let praxe, ti zastupovali 36 % respondentů. V těsném závěsu za nimi s 31 % byli respondenti o délce praxe 8-15 let. Ti, co zastávají

profesi 16-25 let byli zastoupeni 23 % respondentů. Na poslední příčce s 5 % byli respondenti, kteří pracovali ve školství 3-5 let a 0-2 roky.

5. Jakou třídu nyní vyučujete (třídnictví)? / Převážně vyučujete (pokud nemáte třídnictví)?

Graf 9: Třídnictví 1

Na tomto grafu (graf 9) vidíme procentuální zastoupení respondentů u jednotlivých třídách prvního stupně. Nejvíce procentuálně zastoupenou třídou v prvním dotazníku byla 4. třída, kdy bylo z ní 38 % respondentů. 17 % respondentů mělo třídnictví ve třetí třídě a v první, druhé a páté třídě bylo procentuální zastoupení respondentů v každé 15 %.

Asociace

6. ŠKOLA

V prvním dotazníku vyšlo, že když se řekne škola, tak se učitelům nejvíce vybaví děti, následně žáci, vzdělání a práce. Další faktory byly již v menší frekvenci, jako například základní, život a radost...

Obr. 1: Asociace – Škola 1

7. VÝUKA

Slovo výuka nejvíce v prvním šetření respondentům evokovalo slovo zábava, jak to

můžeme sledovat na obrázku č. 4. Dále se v hojném množství objevovaly například slova: příprava, učení, učitel, hra, skupinová, prezenční a práce.

Obr. 3: Asociace – Výuka 1

8. UČITEL

Učitele v prvním období vnímají respondenti jasně jako průvodce, objevují se ve větří míře také popisy jako kamarád, člověk, autorita, vzor, ale taky opak učitele žák. Z tohoto obrázku (obr. 5) můžeme tedy vyvodit, že je učitel průvodcem, ale má v sobě dostatečnou autoritu a zároveň může být pro žáky kamarádem.

Obr. 5: Asociace – Učitel 1

9. CORONAVIRUS

Touto asociací jsem chtěla vidět, jak tuto dobu respondenti vnímají. V prvním dotazníku (obr. 7) můžeme vidět, že si Coronavirus spojovali s hrůzou, komplikací, distančním vzděláváním, nějakou překážkou a nepříjemností, ale naopak někteří to brali jako výzvu.

Obr. 7: Asociace – Coronavirus 1

10. DISTANČNÍ VÝUKA

Obr. 9: Asociace – Distanční výuka 1

Když se řekne distanční výuka, tak si většina respondentů v prvním dotazníku viz. obr. 9 vybaví počítač, samozřejmě náročnost přípravy, kdy jste odkázáni jen na obrazovku a mikrofon. Někteří tuto výuku vnímali jako výzvu, přiučit se něčemu novému a netradičnímu, co by šlo využít v budoucnu.

11. ŽÁK

Obr. 11: Asociace – Žák 1

Když se řekne žák, tak to respondentům asociovalo slovo dítě a kamarád, jak můžeme vidět na obrázku 11. Dále se vyskytovala slova jako parťák, individualita, zodpovědnost, zvědavost, spolužák a škola. Nejjasněji však vycházeli první dvě slova dítě a kamarád.

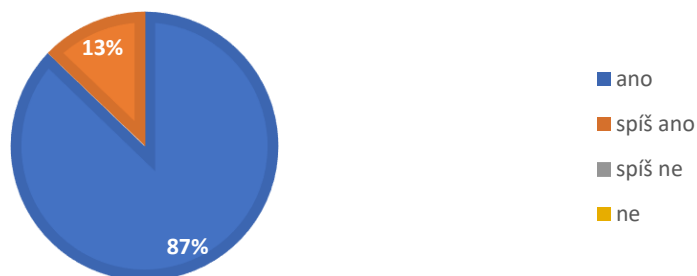
12. RODIČ

Obr. 13: Asociace – Rodič 1

V prvním období výzkumu respondenti vnímali rodiče jako někoho, s kým spolupracují potažmo jako partnera či pomoc, ale také někoho, s kým jsou v komunikačním kontaktu. (viz. obr.13)

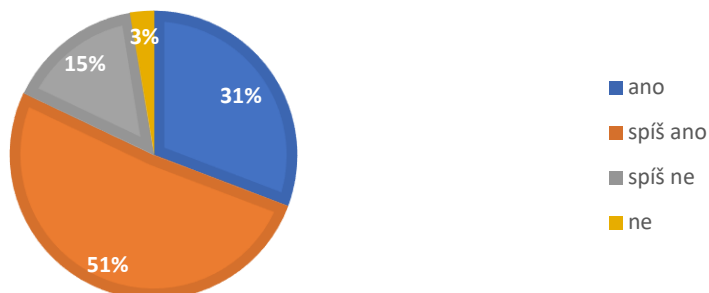
13. Považujete Vaši práci učitele za důležitou pro život žáků?

Graf 11: Důležité pro život 1

V prvním dotazníku 87 % respondentů odpovědělo, že považují učitelskou profesi za důležitou pro budoucí život žáků, jen 13 % respondentů lehce zaváhalo, ale že se přiklání také k odpovědi, že je tato profese důležitá pro život.

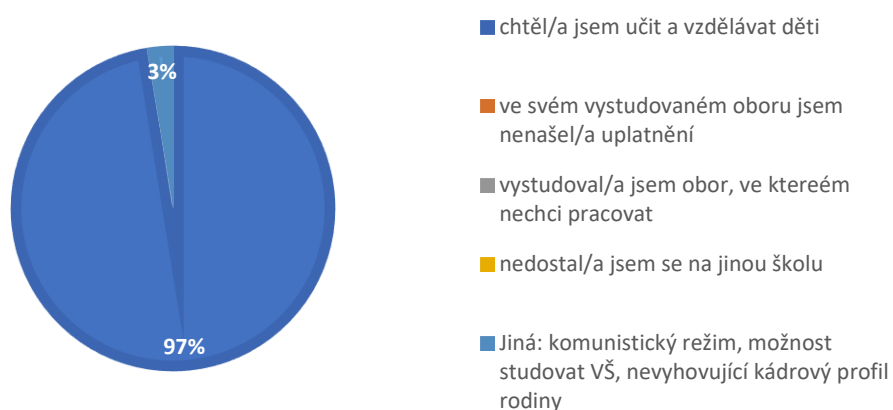
14. Je pro Vás profese učitele náročná?

Graf 13: Náročnost 1

V prvním výzkumu vyšlo, že respondenti vnímají svou profesi jako náročnou u 31 % odpovědí, 51 % lehce váhalo, ale přiklonilo se k odpovědi spíš ano, tedy ji také považují za náročnou. Pouze 3 % odpovědí bylo že ne, nepovažují ji za náročnou a 15 % respondentů odpovědělo, že spíše ji nepovažují za náročnou.

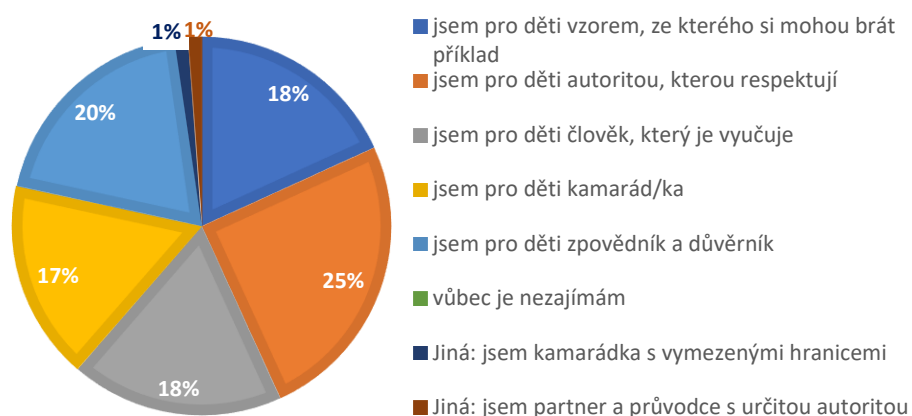
15. Z jakého důvodu, jste si vybral/a profesi učitele?

Graf 15: Proč učitel

Tuto otázku jsem položila jen v prvním dotazníku a docela mě překvapila skoro stoprocentní jistota respondentů (graf 15), že si vybrali tuto profesi proto, že chtěli učit a vzdělávat děti což odpovědělo 97 % respondentů a pouhé 3 % odpovědí bylo že jím v předchozím systému nebylo umožněno studovat, nebo se naskytl možnost studovat pouze učitelství

16. Jak jako učitelé si myslíte, že působíte na žáky?

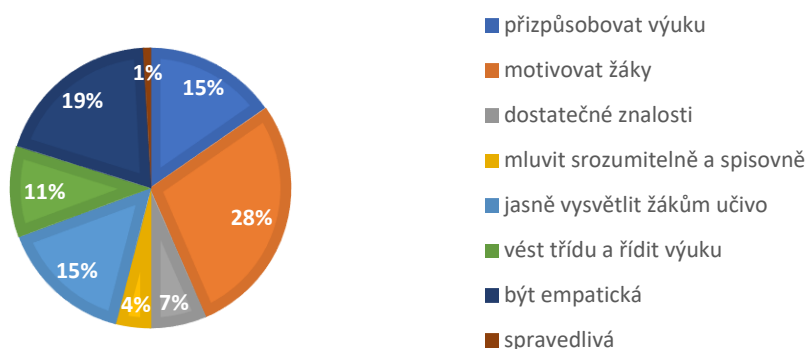

Graf 17: Působím na žáky

V prvním dotazníku to měli respondenti lehčí, jelikož měli předem připravené odpovědi a z nich si vybírali. 25 % respondentů si vybralo, že je pro děti autoritou, kterou respektují. Zpovědníka a důvěrníky si vybralo 20 % respondentů. Nyní se na

stejném procentuálním vyhodnocení sešli dvě odpovědi a to na 18 % že respondent je pro děti vzorem a člověk který je jen vyučuje. 17 % respondentů si myslí, že je pro žáky kamarádem. Objevili se zde odpovědi, které si respondenti zapsali, a to že jsou kamarádi s vymezenými hranicemi 1 % a že jsou kombinací průvodce a autority, také 1 %.

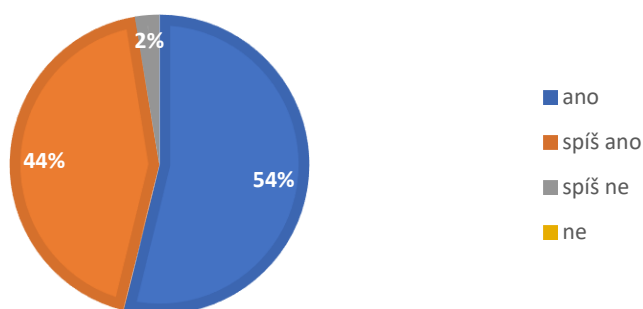
**17. Které dovednosti by měl/a učitel/ka ve výuce dle Vašeho názoru uplatňovat?
Vyberte max. 3 odpovědi**

Graf 18: Dovednosti 1

V této otázce mohli respondenti vybírat až tři odpovědi v prvním dotazníku. 28 % odpovědí bylo, že učitel má motivovat žáky. Za další stěžejní dovednost vybrali respondenti s 19 % že učitel by měl být empatický. O třetí pozici v dovednostech se dělí s 15 %, že učitel by měl zvládat přizpůsobovat výuku a měl by dokázat srozumitelně vysvětlit žákům učivo. Dále se vyskytovalo s 11 % odpovědí, dovednost vést třídu, 7 % měl by mít dostatečné znalosti, 4 % Mluvit srozumitelně a jasně a 1 % být spravedlivý.

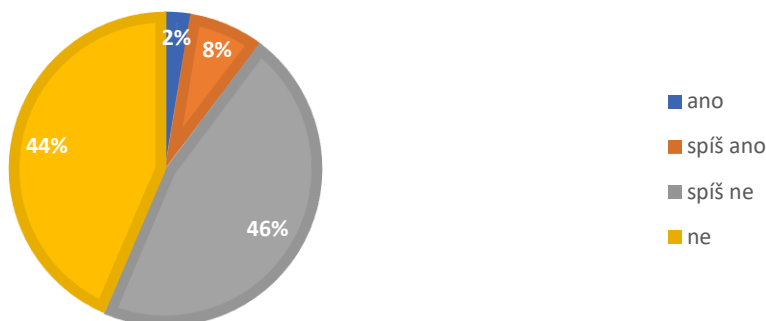
18. Jste spokojen/a ve své profesi?

Graf 19: Spokojenost 1

Podle grafu číslo 19 můžeme vyvodit, že jsou respondenti z větší míry ve své profesi spokojeni 54 % respondentů odpovědělo ano, 44 % odpovědělo spíš ano. Pouze 2 % respondentů odpovědělo spíš ne.

19. Pokud by byla ta možnost a vrátil/a byste se v čase, změnil/a byste svou profesi?

Graf 20: Změna profese 1

V prvním dotazníku na otázku, zda by změnili svou profesi, kdyby k tomu měli možnost respondenti v 44 % odpověděli přímo ne. V 46 % odpověděli spíše ne. V 8 % odpověděli spíše ano a pouze ve 2 % odpověděli plnohodnotným ano.

a. Proč ano (spíš ano)

Na tuto otázku odpovědělo 10 % respondentů, kteří v předchozí otázce odpovědělo ANO nebo SPÍŠ ANO. Jejich důvody, které by vedly ke změně zaměstnání jsou například, že profese učitele se více stává úřednicinou než prostředkem vzdělávání, zvyšuje se náročnost s rostoucími požadavky na profesi, ale není tento růst vidět v oblasti ohodnocení. Někoho to vedlo k tomu odpovědět takto, jelikož v kolektivu mají velmi časté konflikty. Posledním příspěvkem bylo to, že v dřívější době nebyl jiný obor, který by chtěl respondent studovat a že v dnešní době je více možností ve studiu, které by respondenta zajímalo. Celkově z odpovědí vychází, že tito respondenti chápou učitelskou profesi jako neuznávanou v dnešní společnosti.

b. Proč ne (spíš ne)

Tabulka 6: Změna ne

Odpovědi	Četnost odpovědí	Procenta
Práce mě baví.	17	49 %
Práce mě naplňuje a uspokojuje.	13	37 %
Práce je posláním.	4	11 %
Vždy jsem chtěla být učitelkou.	1	3 %
Pestrost práce.	2	6 %
Práce mi vyhovuje.	1	3 %

Na tuto otázku v prvním šetření odpovědělo 90 % respondentů. Z nich se 49 % shodlo na tom, že ke tato práce baví, dalších 37 % prohlásilo, že je zároveň práce naplňuje a uspokojuje. 11 % respondentů uvedlo, že svou práci nevnímají jako práci, či povolání, ale že učitelská profese je posláním. Dále bylo uvedeno, že se jim líbí pestrost tohoto zaměstnání, toto uvedlo 6 % respondentů. Objevil se zde i názor, že jim tato profese vyhovuje 3 % a že chtěli být učitelem již od dětství 3 %. (viz. Tabulka 6).

8.2 Výsledky druhého dotazníku

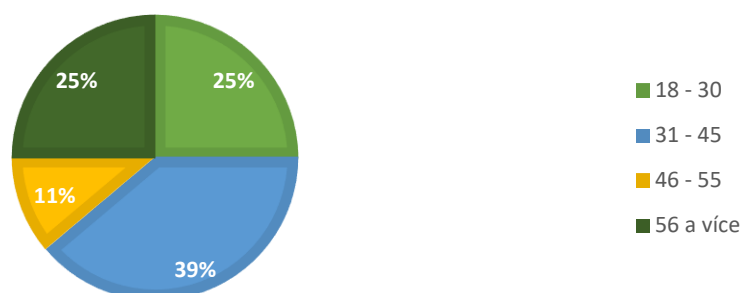
1. Jaké je vaše pohlaví?

Graf 2: Pohlaví 2

I respondenti druhého dotazníku jsou pouze ženy.

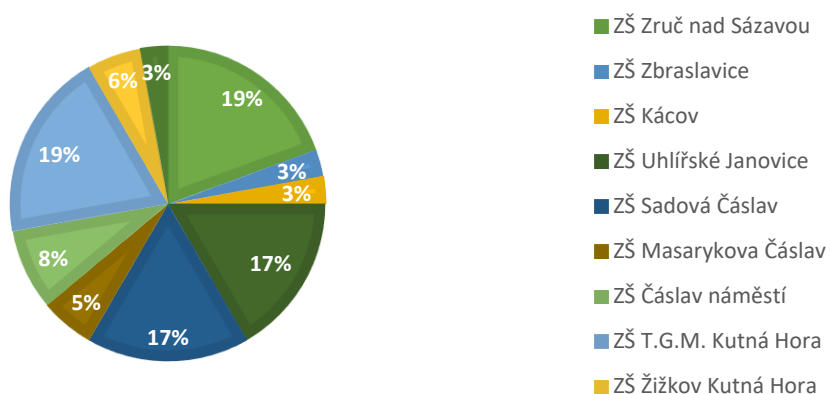
2. Kolik je Vám let?

Graf 4: Věk 2

V druhém dotazníku, jak můžeme sledovat na grafu č. 4 se nám hodnoty lehce pozměnili. Nejvíce zastoupenou skupinou nyní byli respondenti, jako v předchozím období, ve věku 31-45 let, kterých bylo 39 %. Po 25 % byli zastoupeny dvě skupiny, a to skupina nejmladší 18-30 let a skupina nejstarší 56 let a více. Nejméně zastoupenou věkovou skupinou tentokrát byli respondenti ve věku 46-55 let, jichž bylo 11 %.

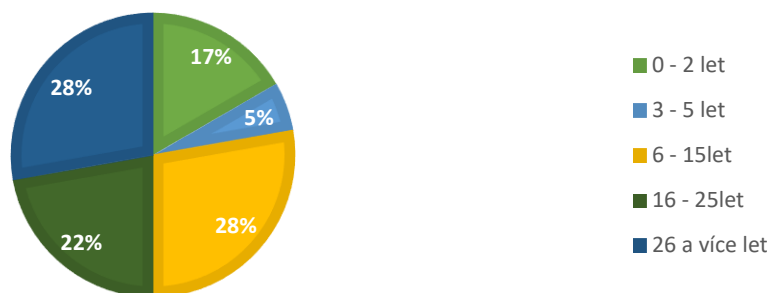
3. Na jaké škole vyučujete?

Graf 6: Škola 2

V druhém období výzkumu, jak můžeme vidět na grafu č. 6 se nám data lehce pozměnila. Největší zastoupení respondentů měly dvě školy, přičemž každá měla 19 % respondentů, a to základní škola Zruč nad Sázavou a základní škola T.G.M Kutná Hora. Na druhém místě se 17 % byly opět dvě základní školy, a to ZŠ Uhlířské Janovice a ZŠ Sadová Čáslav. 8 % respondentů bylo ze základní školy Čáslav náměstí a 6 % ze ZŠ Žižkov Kutná Hora. Na předposlední příčce v zastoupení respondentů se umístila základní škola Masarykova Čáslav. Na poslední příčce, každá se 3 % se umístily základní školy Zbraslavice, Kácov a Malešov.

4. Jak dlouho praktikujete svou učitelskou profesi?

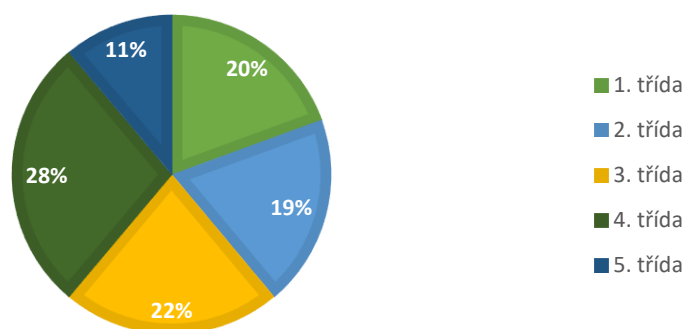

Graf 8: Praxe 2

Na grafu č. 8 můžeme sledovat, jak se zapojovali respondenti do výzkumu v druhém období, kdy tento graf ukazuje, jak dlouho respondenti praktikují svou pedagogickou

praxi. S 28 % tu máme zastoupené hned dvě skupiny a to skupinu, která je v praxi 26 let a více a skupinu působící v praxi 6-15 let. Za nimi v lehkém závěsu s 22 % se nachází skupina respondentů, kteří se vyskytují v praxi 16-25 let. Navýšili se v druhém období procenta u skupiny respondentů, kteří jsou v profesi 0-2 roky a to na 17 %. Poslední skupina 3-5 let v praxi tak ta byla zastoupena 5 % respondenty z celého výzkumu.

5. V jaké třídě máte třídnictví?

Graf 10: Třídnictví 2

V druhém dotazníku bylo zastoupení jednotlivých tříd procentuálně obdobné, ale u některých tříd se zvýšil procentuální podíl. Nejméně zastoupenou skupinou s 11 % byla 5. třída. Následovaná třídou druhou s 19 %. Oproti prvnímu dotazníku si polepšila třída první, nyní byla zastoupena 20 % respondentů. 22 % respondentů bylo s třídnictvím ve třetí třídě a nejvíce respondentů vyučovalo ve třídě čtvrté a to 28 %.

Asociace

6. ŠKOLA

V dotazníku číslo dva nejvíce školu respondentům asociovalo slovo děti, v závěsu pak práce, jistota. Vyššího počtu opakování, než jedna se dostalo také slovům zaměstnání, základní, život, radost a žáci.

Obr. 2: Asociace – Škola 2

7. VÝUKA

Obrázek nám ukazuje, jak reagovali respondenti na asociativní slovo výuka v druhém dotazníku, jak můžeme pozorovat na obr. 3 a obr.4, tak se to zde proměnilo. Nejvíce se objevila slova vzdělávání v těsném závěsu pak práce, škola a děti.

Obr. 4: Asociace – Výuka 2

8. UČITEL

U druhého dotazníku byl nejčtenější odpovědí opět průvodce jako u předchozího. Zde se však více začínají objevovat další slova ve velmi dominantní míře, jako je já, poslání, autorita, povolání a kolega.

Obr. 6: Asociace – Učitel 2

9. CORONAVIRUS

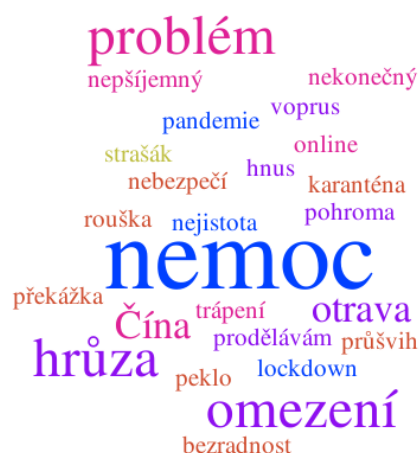
V druhém dotazníku, jak můžeme vidět na obrázku 8, tak respondenti začali vnímat coronavirus jako nemoc, u některých však stále přetrvávalo mínění o hrůze, omezení a problému.

Obr. 8: Asociace – Coronavirus 2

10. DISTANČNÍ VÝUKA

Představa distanční výuky se nezměnila ani po půl roce od prvního dotazníku. Zde (viz obr. 10) můžeme sledovat, že opravdu převládá v odpovědích počítač, ale respondenti neopomenuli ani náročnost výuky, že je to také výuka a je to změna od normálu, tedy od prezenční výuky.

Obr. 10: Asociace – Distanční výuka 2

11. ŽÁK

Po půl roce nebylo pochyb, že respondentům slovo žák evokuje slovo dítě, to předčilo všechny ostatní odpovědi na plné čáře, párkrát se objevilo i slovo miláček a partner, ale to bylo nezanedbatelné oproti dominantnímu slovu.

Obr. 12: Asociace – Žák 2

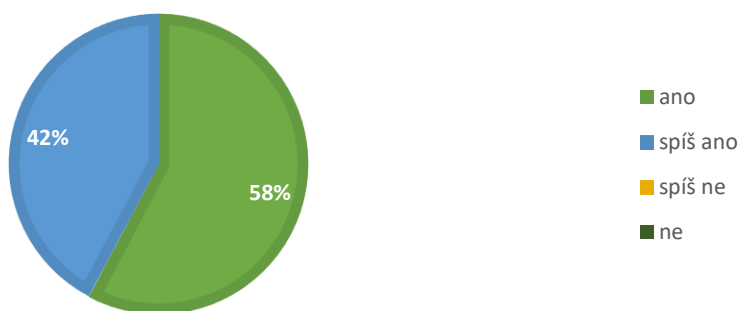
12. RODIČ

V druhém období výzkumu (obr. 14) opět vyšlo vnímání rodičů jako spolupracovníka a zároveň stejně dominantně i rodiče jako partnera. Dále se ještě objevila složka komunikace, jako u předchozího období výzkumu.

Obr. 14: Asociace – Rodič 2

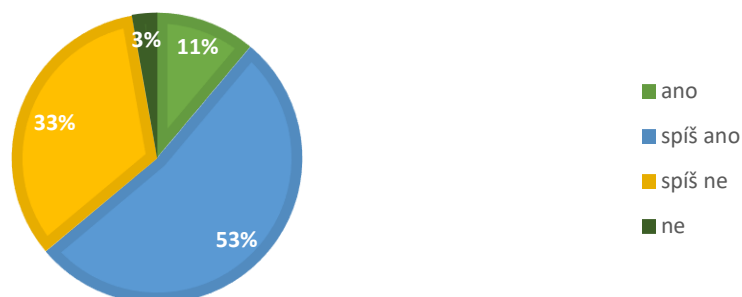
13. Je profese učitele důležitá pro život?

Graf 12: Důležité pro život 2

Jak můžeme vidět na grafu 12, tak v druhém dotazníku odpovědělo 58 % respondentů, že 100 % ano je tato profese, tedy profese učitele důležitá pro další život žáků. 42 % respondentů uvedlo, že spíš ano je důležitá pro život.

14. Je profese učitele pro Vás náročná?

Graf 14: Náročnost 2

U druhého výzkumného dotazníku vyšlo, že 11 % respondentů si je zcela jistých, že profese učitelů je náročná a 53 % to podporuje svou odpovědí spíš ano. 33 % respondentů usoudilo, že tato profese není až tak náročná a vybrali odpověď spíš ne a odpověď ne vybrali jen 3 % respondentů.

14. a. Pokud ano (spíš ano), tak čím?

U druhého dotazníku jsem ještě přidala podotázku, když respondenti vybrali odpověď ano a spíš ano, aby nám svůj výběr objasnili svými slovy. Na tuto otázku odpovědělo 23 respondentů což je 64 % z celého souboru respondentů.

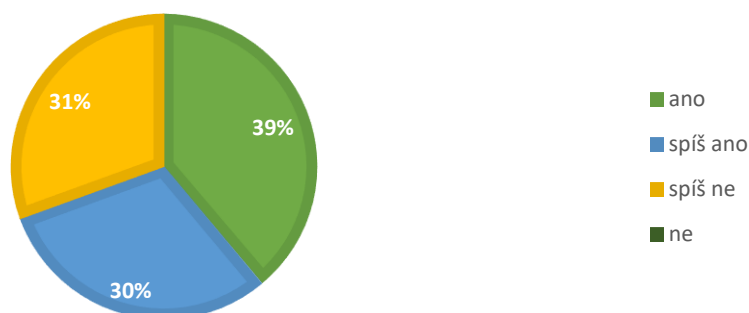
Tabulka 1: Náročnost 2

Odpověď	Četnost odpovědi	Procenta
Administrace	7	30 %
Přetíženost a práce navíc	5	22 %
Časová náročnost	4	17 %
Velká zodpovědnost	3	13 %
Přípravy	6	26 %
Kázeň a řešení problémů	4	17 %
Nasazení a ocenění profese	2	9 %
Psychika	3	13 %
Novinky a technika	2	9 %
Testování (Covid-19)	1	4 %

V tabulce č. 1 můžeme sledovat, že respondenti považují za největší zátěž své profese narůstající administraci, toto uvedlo 30 % respondentů, odpovídající na tuto otázku. V dalších 26 % respondenti uvedli, že náročnost příprav je veliká, hlavně, když se mají chystat na online či potažmo hybridní výuku. Dále si respondenti v 22 % postěžovali, že jim narůstá práce navíc a že se cítí opravdu přetížení a že to nezvládají. S tím vším, co již tady bylo zmíněno souvisí i časová náročnost, jak s prací na přípravách, v administraci, práce navíc atd. to uvedlo jako stěžejní problém 17 % respondentů. Dalších 17 % řešilo, že je náročné vypořádávat se s narůstající nekázní a z toho plynoucích problémů, na které v mnoha případech nebyli připraveni ze svých studentských let. 13 % se obracelo na to, že profese učitele je velmi psychicky náročná a je těžké jít z práce a „vypnout“. S tím se váže dalších 13 % odpovědí, a to že na učitele je kladena vysoká míra zodpovědnosti, nejen za žáky. 9 % respondentů

nestíhá sledovat novinky a trendy ve výuce, natož se je učit a práce s technikou, to je, jak to nazval jeden respondent „jedno velké zlo“. Předposledních 9 % řešilo to, že pokud chtějí být dobrými učiteli, tak musí dát té práci všechno, ale ocenění už není nikde vidět. V závěru se objevili 4 % odpovědí, které odkazovali na testování na Covid-19 a s tím spojené komplikace, zkrácená výuka, administrace, posílání žáků domů atd.

15. Ovlivňuje Vaše učitelská profese Váš osobní život?

Graf 16: Osobní život

Z grafu 16 vychází, že 39 % respondentů říká, že je opravdu ovlivňuje jejich profese pedagoga, dalších 30 % se k tomuto tvrzení také přiklání s odpovědí spíš ano. U 31 % si respondenti nejsou úplně jistí, ale spíše se přiklání k možnosti, že je spíš profese neovlivňuje v jejich osobním životě.

15. a. Pokud ano (spíš ano), jak?

Tabulka 2: Osobní život 2

Odpověď	Četnost odpovědí	Procenta
Vztah k dětem (jejich životní situace)	4	15 %
Málo času na sebe a rodinu	14	54 %
Neustálá komunikace s rodiči	2	8 %
Přípravy	6	23 %
Poučování rodiny a okolí	4	15 %

Přetíženost prací (administrace)	2	8 %
Duchem stále ve škole	3	12 %

Na tuto otázku odpovědělo 26 respondentů, kteří v předchozí otázce odpověděli ano nebo spíše ano. Nyní uvedli, jak je profese učitele ovlivňuje v osobním životě. 54 % respondentů uvedlo, že mají málo času na svůj osobní život a na rodinu, na úkor dělání věcí do práce. S časem jsou propojeny přípravy na další den, kdy toto ovlivňuje respondenty v 23 %. Hranice 15 % ukazuje na dva důvody, jedním je vztah k dětem, vnímání jejich životních situací a přemýšlení nad nimi i doma a druhým důvodem je poučování rodiny a okolí, tím je myšleno, že opravují chyby, nebo opakují několikrát „zadání“. Ve 12 % jsou respondenti stále ve škole a v 8 % jsou učitelé přetížení, že nemají na nic jiného energii, nebo doplňují administrativní úkony doma a také v 8 % se objevila neustálá komunikace s rodiči, kteří řeší školní problémy i ve večerních hodinách, toto se zhoršilo v době distanční výuky.

16. Čím podle Vás jste jako učitel pro děti ve škole (autorita, přítel, ...), vysvětlete.

Tabulka 3: Působím na žáky 2

Odpověď	Četnost odpovědí	Procenta
Autorita	22	61 %
Přítel / Kamarád	21	58 %
Průvodce / Poradce	13	36 %
Vzor	3	8 %
Druhá máma / Ochránce	3	8 %
Učitel	2	6 %
Důvěrník	2	6 %

V druhém dotazníku měli respondenti odpovídat do otevřené otázky, měli svůj výběr odůvodnit. 61 % uvedlo, že se snaží být pro žáky autoritou, jelikož v dnešní době je už náročné se nějak probojovat, když tu autoritu nemáte a pokud si ji nevytvoříte, tak žáci si pak „mohou dělat co chtějí“. Dalším pojmem, který se vyskytoval v 58 % odpovědích byl Přítel nebo kamarád, že se ve škole snaží o přátelské prostředí, aby se

děti nebály chodit do školy, ale že ideální kombinací je přítel s autoritou. Na třetím místě tabulky (tabulka 3) se umístil učitel jako průvodce nebo poradce v 36 % se respondenti snaží děti navést na správnou cestu, aby si našly řešení samy a provází je školními lety. Ke konci tabulky se nám sešli odpovědi na stejných procentuálních hodnotách a to na 8 % zde respondenti uvedli, že se snaží být pro děti vzorem, aby měly dobrý základ do života a druhá skupina zas, že se snaží být jejich druhou mámou a ochráncem, aby se jim nic nestalo, ale učí je novým věcem. Na poslední příčce 6 % se nám objevil učitel, respondenti uvedli, že je prostě pro děti učitelem, který je vzdělává a dalších 6 % napsalo že je pro děti důvěrníkem, kterému se nebojí říct všechno.

17. Které tři dovednosti učitele jsou podle Vás nejdůležitější?

Tabulka 4: Dovednosti 2

Odpověď	Četnost odpovědí	Procenta
Důvěra	3	8 %
Tolerance	4	11 %
Trpělivost	9	25 %
Lidskost	5	14 %
Kreativita	5	14 %
Komunikace	10	28 %
Profesionalita	6	17 %
Odbornost	5	14 %
Vůdčí schopnosti	6	17 %
Empatie	19	53 %
Improvizace	3	8 %
Zaujmout	5	14 %
Spolupráce	2	6 %
Učení – výklad	8	22 %
Spravedlnost	4	11 %
Kladný vztah k dětem	7	19 %
Důslednost	7	19 %

Jak můžeme sledovat v tabulce č. 4, tak se sešlo velké množství variant dovedností, já tady shrnu ty nejzastoupenější. Procentuálně nejvíce zastoupenou dovedností je empatie, která byla v 53 % odpovědí. Druhou podstatnou dovedností, podle respondentů s 28 % je komunikativnost, kterou by měl učitel vládnout. Třetí dovedností s největší četností procentuálních odpovědí 25 % je podle respondentů trpělivost. Dalšími dovednostmi s vysokým procentním zastoupením odpovědí 22 % je učení jako takové a výklad, 19 % důslednost, 19 % kladný vztah k dětem, 17 % profesionalita, 17 % vůdčí schopnosti a více viz. tabulka č. 4.

18. Jak ovlivnila Váš pohled na učitelství distanční výuka?

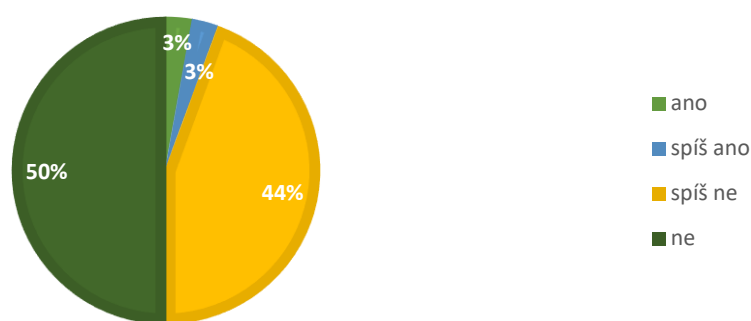
Tabulka 5: Distanční výuka 2

Odpověď	Četnost odpovědí	Procenta
Nevím	1	3 %
Další možnost výuky	4	11 %
Využívání techniky	6	17 %
Samostatnost žáků, předání zodpovědnosti	1	3 %
Neovlivnila	5	14 %
Nové zkušenosti	3	8 %
Nový pohled na výuka a celou školu	4	11 %
Časová náročnost	4	11 %
Ztížená práce	9	25 %
Osobní kontakt a prezenční výuka	11	31 %
Rodiče	3	8 %
Může to být horší	1	3 %

V druhém dotazníku jsem se zeptala respondentů, jak je ovlivnila doba distanční výuky. 31 % odpovědí bylo, že chyběla interakce s žáky a prezenční výuka, kde je více možností práce. V 25 % respondenti napsali, že toto období pro ně bylo obdobím ztížené práce jak v přípravě, tak v času – Časovou náročnost samu o sobě napsali v 11 %. Můžeme to sledovat v tabulce č. 5. Dále respondenti popisovali více zkušeností

s technikou a práci s počítačem v 17 %. Kromě časové náročnosti bylo dále v 11 % odpovězeno, že se změnilo pohled na výuku a celkovou podobu školy a také, že distanční výuka je další možností výuky. 14 % respondentů napsalo, že je doba distanční výuky neovlivnila. V 8 % zde zmiňují respondenti rodiče, nastaly nové problémy s rodiči, rozšířila se s nimi komunikace i na noční hodiny, dále že získali nové zkušenosti 8 %. Nakonec 3 % respondentů řekli, že nevědí, zda je to ovlivnilo a další 3 % řekli, že to může být ještě horší.

19. Změnili byste svou profesi, kdyby byla ta možnost?

Graf 21: Změna profese 2

V druhém dotazníku na otázku ohledně změny povolání odpovědělo 50 % že stoprocentně by nezměnili svou profesi, 44 % by ji spíš nezměnilo své povolání. 3 % respondentů odpovědělo spíš ano a 3 % že určitě by změnili své povolání.

19. a. Proč ano (spíš ano).

V druhém dotazníku odpovědělo na tuto otázku 6 % respondentů a ti uvedli, že by zaměstnání změnili, jelikož jsou unavení a nebaví je se podílet na tom, jak se naše vzdělávání mění, jelikož ho můžou ovlivnit aktivisti ze všech různých směrů.

20. b. Proč ne (spíš ne).

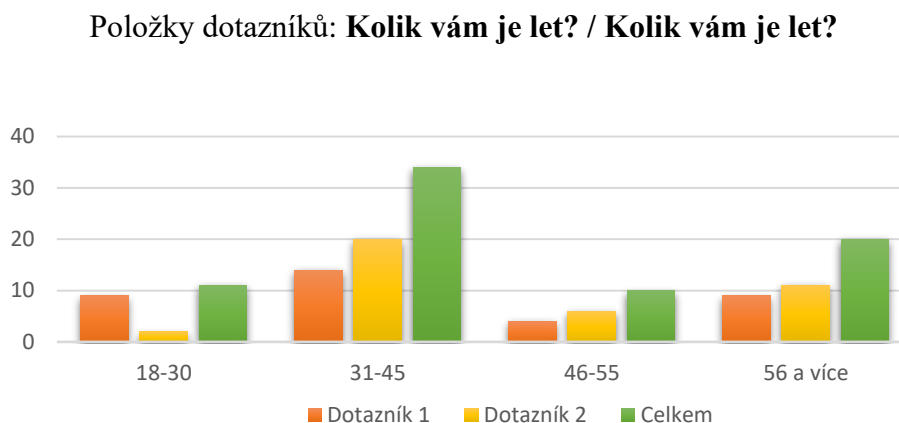
Tabulka 7: Změna ne 2

Odpověď	Četnost odpovědí	Procenta
Baví mě	19	56 %
Naplňuje mě	12	35 %
Práce s dětmi je úžasná	8	24 %
Poslání	5	15 %
Nové výzvy	2	6 %
Vždy jsem chtěla být učitelkou	5	15 %
Jistota zaměstnání	1	3 %

U doplňující otázky, proč by respondenti neměnili své povolání odpovědělo 34 respondentů. Z toho bylo 56 % odpovědí, že je práce baví, 35 % že je stále i přes různé peripetie naplňuje. 24 % respondentů stále baví práce s dětmi a líbí se jim sledovat jejich pokroky, jsou u nich vidět zřetelněji než u dospělých. 15 % odpovědí bylo že profese učitele je pro ně posláním a dalších 15 % chtělo vždy dělat učitelku, tak proč to měnit. 6 % odpovědí respondentů ukazovalo na to, že učitelé vítají nové výzvy ve svém povolání a 3 % toto povolání vnímají jako jistotu zaměstnání, jelikož vzdělávat děti bude vždy potřeba.

8.3 Porovnání a celkové vyhodnocení výsledků z dotazníků

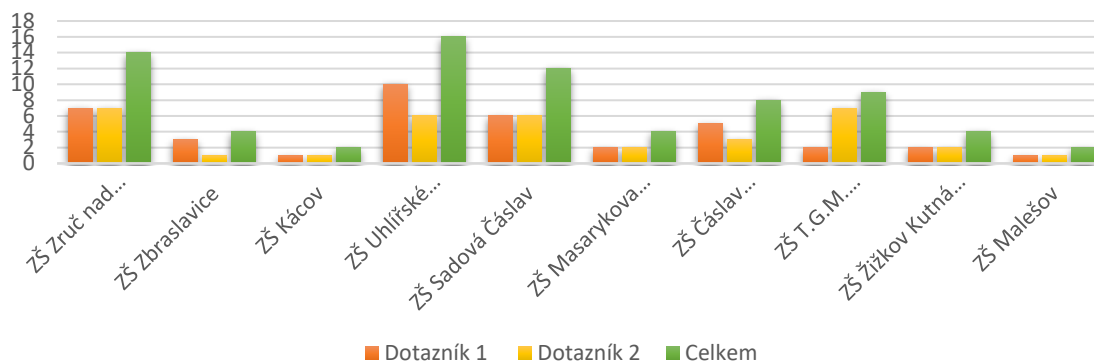
V této kapitole jsou porovnána a vyhodnocena získaná data od učitelů dle jednotlivých otázek podle získaných dat z obou dotazníků.

Graf 22: Věkové zastoupení respondentů

Jak můžeme sledovat na grafu 22, tak se nám hodnoty zastoupení respondentů ve věkových oblastech pozměnili a někde byly podobné. Největší změnu zaznamenala kategorie nejmladší, kde v prvním dotazníku se objevilo skoro deset respondentů naopak v druhém dotazníku pouze dva. V ostatních věkových kategoriích ty změny nebyly tak razantní. Jak můžeme sledovat na grafu č. 22 tak v obou dotaznících se nejvíce prosadila skupina učitelů ve věku 31-45 let, kterou můžeme brát jako stěžejné skupinu mého výzkumu, následovala nejstarší skupina ve věku 56 a více let.

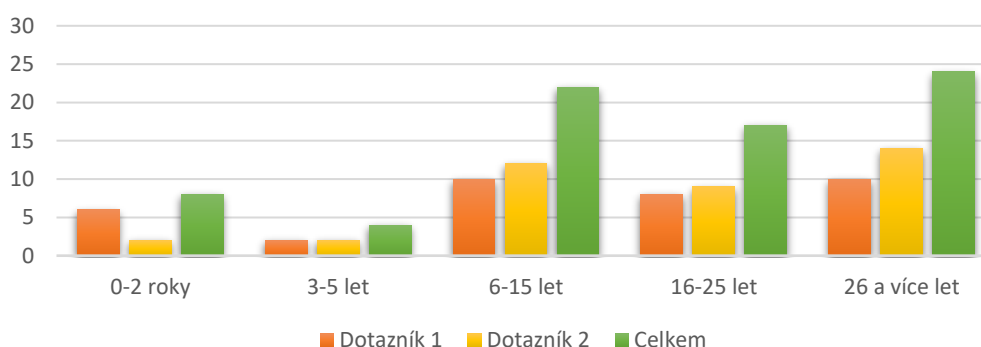
Položky dotazníků: Na jaké škole působíte? / Na jaké škole vyučujete?

Graf 23: Zastoupení škol – respondentů

Zastoupení a zapojení základních škol, v podobě respondentů z prvního stupně můžeme sledovat na grafu č. 23, kde vidíme, že v obou zkoumaných obdobích se hojně zapojili respondenti převážně ze tří až čtyř základních škol, a to v prvním dotazníku ze ZŠ Uhlířské Janovice, ZŠ Zruč nad Sázavou, ZŠ Sadová Čáslav a ZŠ Čáslav náměstí v druhém dotazníku nám první tři základní školy uvedené výše zůstaly také v dominanci a jako čtvrtá nám povyskočila ZŠ T.G.M v Kutné Hoře. Z výsledku tedy vidíme, že tři nejvíce zastoupené školy jsou základní škola Uhlířské Janovice, základní škola Zruč nad Sázavou a jako třetí je základní škola Sadová Čáslav.

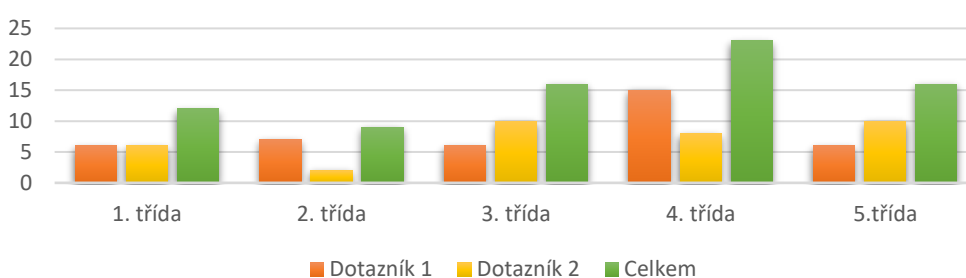
Položky dotazníků: Kolik let praktikujete učitelskou profesi? / Jak dlouho praktikujete svou učitelskou profesi?

Graf 24: Praxe

Na grafu 24 můžeme pozorovat zastoupení respondentů v poměru k jejich pedagogické praxi. V obou dotaznících převažují respondenti s délkou praxe 26 a více let a 6-15 let, což odpovídá i věkovému zastoupení respondentů, i když podle věku to nemůžeme brát, jelikož nemuseli provádět svou pedagogickou praxi hned od nástupu do zaměstnání. Celkově tedy můžeme říct, že stěžejními skupinami respondentů v mém výzkumu ohledně délky praxe jsou učitelé s 26 a více lety a 6-15 lety.

Položky dotazníků: Jakou třídu nyní vyučujete (třídnictví)? / Převážně vyučujete (pokud nemáte třídnictví)? / V jaké třídě máte třídnictví?

Graf 25: Třídnictví

Na dalším grafu č. 25 vidíme zastoupení učitelů, kteří se zapojili do výzkumu vzhledem k tomu, jakou třídu momentálně vedou. V prvním dotazníku s jistotou převažovali učitelé, kteří měli třídnictví ve čtvrté třídě, tak v druhém dotazníku se nám sešli se stejným počtem zastoupení učitelé vedoucí třetí a pátou třídu. V celkovém vyhodnocení, jak můžeme sledovat na zelených sloupcích grafu 25 vidíme, že celkově nejvíce zastoupenou třídou byla čtvrtá třída.

Položka dotazníků: Asociace: ŠKOLA

Obr. 15: Škola

Celkové vyhodnocení asociace škola ukázalo, jak můžeme sledovat na obr. 15, že si učitelé pod pojmem škola představí hlavně děti, žáky, ale také práci, vzdělání a život.

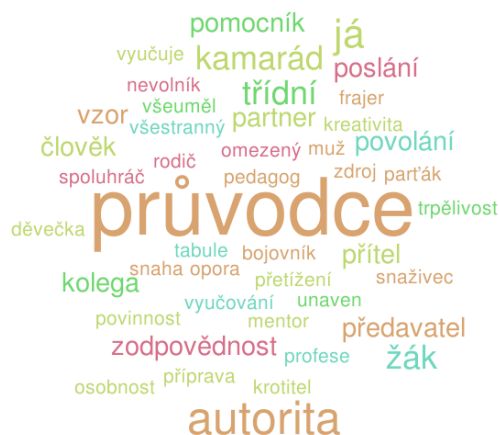
Položka dotazníků: Asociace: VÝUKA

Obr. 16: Výuka

Pod pojmem výuka si učitelé celkově představí zábavu a práci, jak vidíme na obr. 16, ale také přípravy, vzdělávání, prezenční výuku, školu atd.

Položka dotazníků: Asociace: UČITEL

Obr. 17: Učitel

Když se řekne učitel, tak mi z výzkumu vyšlo, že si učitelé představí hlavně průvodce (obr. 17), autoritu, třídního, kamaráda, já, ale také poslání, zodpovědnost, povolání a kolega.

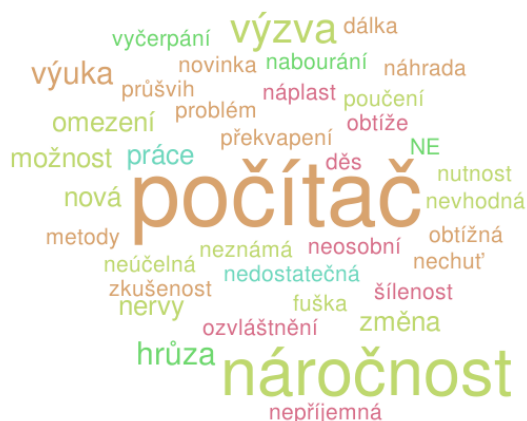
Položka dotazníků: Asociace: CORONAVIRUS

Obr.18: Coronavirus

Celkové vyhodnocení asociace coronavirus ukázalo mnoho pohledů, jak učitelé tento pojem vnímají, můžeme to vidět na obr. 18. Hlavními odpověďmi byly hrůza a nemoc, dále například problém, omezení, komplikace, otrava, překážka, strašák nepřijemnost a online.

Položka dotazníků: Asociace: **DISTANČNÍ VÝUKA**

Obr. 19: Distanční výuka

Pod pojmem distanční výuka si hlavně učitelé představí počítač a její náročnost, někteří to berou jako výzvu a jiní jako hrůzu, jak nám ukazuje obrázek č. 19.

Položka dotazníků: Asociace: **ŽÁK**

Obr. 20: Žák

Když se řekne žák tak si učitelé převážně vybaví dítě, což vychází z obr. č. 20, následně taky kamaráda a partnera, což je asi podle preferencí, jaký vztah s dítětem chce učitel mít.

Položka dotazníků: Asociace: **RODIČ**

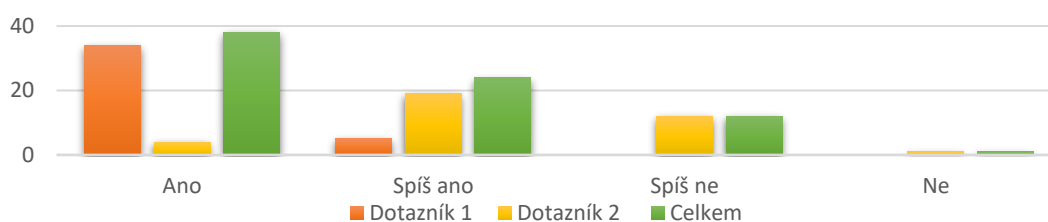

Obr. 21: Rodič

Rodiče si učitelé představují jako někoho, s kým spolupracují a jsou partneři, což je patrné z obr. 21, dále vyzdvihují komunikaci s rodiči, která nikdy nekončí.

Položky dotazníků: **Považujete Vaši práci učitele za důležitou pro život žáků? /**

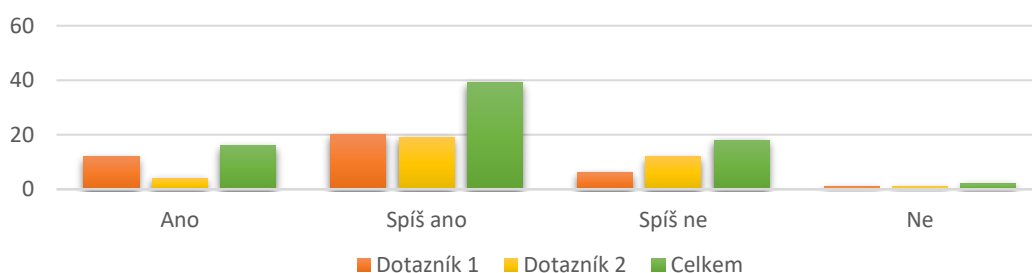
Je profese učitele důležitá pro život?

Graf 26: Důležitost profese

Jak vidíme na grafu 26, který se zabývá vyhodnocením důležitosti pedagogické profese pro další život dětí, tak v prvním dotazníku padlo rezolutní ano, že profese učitele je důležitá pro budoucí život dětí. U druhého dotazníku se nám objevili již větší nesrovnalosti a převažovalo však to, že je profese spíše důležitá pro další život, ale objevili se i odpovědi že není podstatná. Z celkového hlediska nám však vychází že většina učitelů spatřuje důležitost své profese v budoucím osobním i pracovním životě dětí.

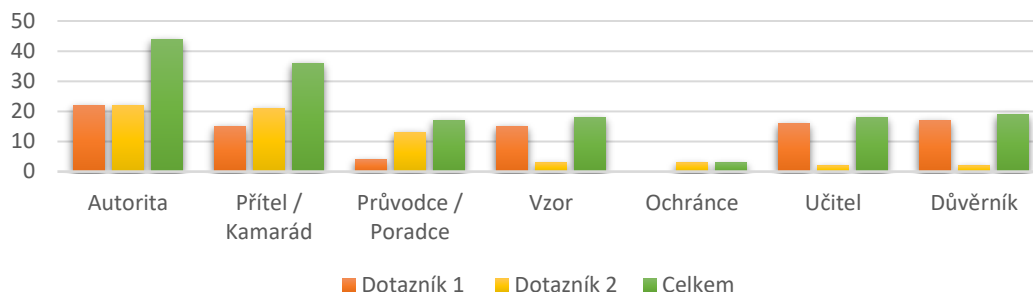
Položky dotazníků: **Je pro Vás profese učitele náročná? / Je profese učitele pro Vás náročná? Pokud ano (spíš ano), tak čím?**

Graf 27: Náročnost profese

Když se podíváme na graf číslo 27, který sleduje, jak učitelé vnímají svou profesí z pohledu náročnosti, tak můžeme celkově říct, že spíše se přiklánějí k tomu, že profese je náročná, i když se najdou výjimky, kteří to tak nevidí. Učitelé spíše vidí náročnost v narůstající administraci a v psychickém vypětí a časové dotaci, kterou profesi dávají na úkor rodinného života.

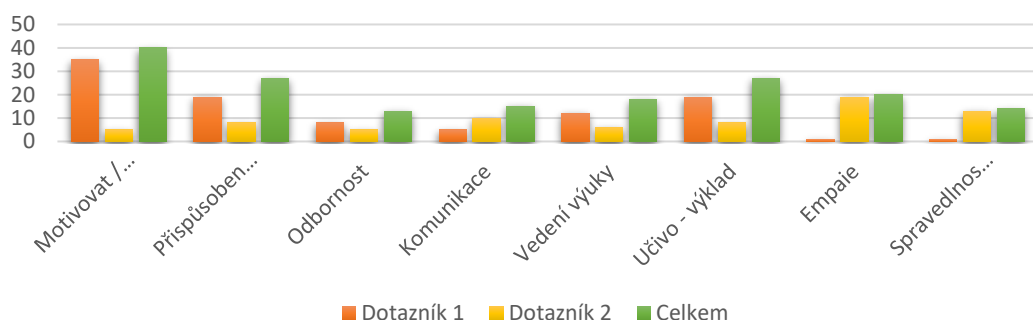
Položky dotazníků: Jak jako učitelé si myslíte, že působíte na žáky? / Čím podle Vás jste jako učitel pro děti ve škole (autorita, přítel, ...), vysvětlete.

Graf 28: Jak na děti působíte

V obou dotaznících, jak vidíme na grafu 28, převažovali více či méně odpovědi autorita, k vysvětlení, proč volili učitelé toto, jak by chtěli působit na žáky, zdůvodňovali tak, že v dnešní době se autorita ve společnosti vytrácí a je potřebná ke vzájemnému respektu a toleranci. Dále také uváděli, že by chtěli být pro děti přítelem a kamarádem, jelikož přátelské prostředí je příjemnější pro výuku než nějaké, kde vládne diktatura. To že se snaží učitelé být pro žáka přítelem hodně z nich vnímá jako předstupu stát se průvodcem, což ale není na grafu patrné, toto uváděli učitelé ve svých vysvětlujících, doplňujících informacích ke své odpovědi.

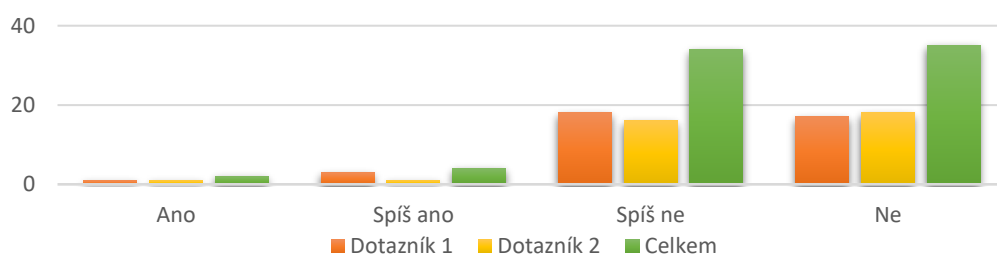
Položky dotazníků: Které dovednosti by měl/a učitel/ka ve výuce dle Vašeho názoru uplatňovat? Vyberte max. 3 odpovědi / Které tři dovednosti učitele jsou podle vás nejdůležitější.

Graf 29: Dovednosti učitele

Graf číslo 29 nám ukazuje jaké dovednosti učitelé upřednostňují, které by měli jako učitelé zvládat. V prvním dotazníku si měli vybrat z možností uvedených a zdě se ukázalo, že by měl učitel umět děti motivovat a zaujmout, měl by zvládat přizpůsobovat hodinu potřebám dětí, kreativně a zvládat poutavý a jasný výklad učiva. V druhém dotazníku mohli učitelé odpovídat do otevřené otázky, tak zde nebyli limitováni výběrem a mohli se rozepsat, zdě převažovali dovednosti jako empatie, spravedlnost a trpělivost a také komunikace. Celkově nám vychází tedy, že by učitel měl umět děti zaujmout a motivovat k aktivitám, přizpůsobovat hodinu potřebám dětí, kde se projevuje i empatie s tolerancí a poutavě jim předávat informace, které se učí, což souvisí s komunikační stránkou.

Položky dotazníků: **Pokud by byla ta možnost a vrátil/a byste se v čase, změnil/a byste svou profesi? / Změnili byste svou profesi, kdyby byla ta možnost? Proč ano, proč ne?**

(Graf 30: Změna profese)

Graf s číslem 30 se zaměřuje na vyhodnocení otázek, zda by učitelé změnil svou profesi, pokud by k tomu měli možnost. V obou dotaznících, jak můžeme sledovat nám vychází, že by profesi neměnili, nebo spíše by neměnili, jen pár jedinců by se rozhodlo jinak a vydali se jinou profesní cestou mimo odvětví učitelství.

9 Shrnutí a diskuse

Ve své diplomové práci jsem se zaměřovala na pohled učitelů na jejich profesi a sebepojetí v ní. Nejprve jsem se zaměřila na teoretickou stránku věci a následně vyhotovila dotazníky, které jsem vyhodnotila a porovнала. Díky tomu si myslím, že jsem cíl své diplomové práce splnila a mohu tak své poznatky z výzkumu porovnat s již zjištěnými informacemi autorů, kteří se zajímali touto problematikou již přede mnou.

Ve zkoumání, jaké by měl mít učitel dovednosti mi vyšlo na prvním místě, že by měl umět motivovat žáky, dále by měl umět vysvětlit látku a na třetím místě vyšlo, že by měl umět přizpůsobit výuku potřebám dětí. V porovnání s výzkumem Melenové (2020) které vyšlo na prvním místě také motivace žáků, dále se již naše zkoumání rozchází, na druhém místě měla vedení třídy a výuky a na třetím vysvětlení látky. Tyto nuance se mohli stát, jelikož Melenová (2020) vedla výzkum formou jednoho dotazníku konkrétní skupině, kde měla stanovené odpovědi a z těch respondenti vybírali, naopak já jsem měla jeden dotazník s uzavřenými odpověďmi a druhý s otevřenými.

Melenová (2020) také uvádí, že učitelé by měli působit na žáky jako vzor, z kterého si mohou vzít příklad. V mém výzkumu vyšlo, že spíše působí jako autorita a přítel. Myslím si, že je to také dobou, kde se ta autorita ztrácí, proto se jí pokoušejí učitelé ve škole navozovat, jelikož je potřebná ke vzájemnému respektu a slušnému chování, udává hranice. Což uvádí i výzkum Barešové (2020), že v dnešní době ubývá respektu u dětí.

Náročnost profese u mého zkoumání ukázala že je náročná, hlavně z hlediska administrace. Toto potvrzuje i výzkum Sabáčkové (2021), která vedla rozhovory s učiteli a ti uváděli, že je jejich profese náročná, ale zároveň krásná, že problémem je dnes zaujmout děti, časová náročnost příprav atd. Což je již všeobecně známé tvrzení spojované s pedagogickou profesí, že zasahuje do osobního života učitelů.

I přes uváděnou náročnost profese z mého zkoumání vychází, že by učitelé setrvali ve své profesi, i když by se jim naskytla možnost ji změnit. Toto tvrzení potvrzuje i zkoumání Barešové (2020), kde v rozhovoru ji jeden respondent uvedl, že v porovnání s jinými profesemi je toto naplňující a motivující, že by neměnil. Myslím si, že to je proto, že učitelé vidí výsledky své práce poměrně rychle a zároveň mají zpětnou vazbu od dětí, které jsou pro některé lidi samy o sobě zdroji energie.

Mé zkoumání vyhodnotilo, že učitelé považují svou profesi za důležitou pro další život dětí, což potvrzuje i výzkum Melenové (2020).

Myslím si, že výsledky mého výzkumu by byly lepší, kdybych vytvořila papírové dotazníky a školy fyzicky navštívila, výsledky by mohly být zajímavé a možná i některé by mohli vyjít úplně jinak. Také bych mohla následně pohovořit s učiteli a případně si doplnit potřebné informace, které mi mohly nyní při výzkumu chybět.

10 Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřovala na sebepojetí učitelské profese z pohledu učitelů na prvním stupni základní školy a zároveň jsem porovnávala dvě období, jestli se nějak pohled na profesi změnil v době covidu a na konci distanční výuky a poté již během prezenční výuky.

V teoretické části jsem se věnovala charakteristice učitele jeho osobnosti, dále charakteristice pedagogické profese a jejími problémy a v závěru teoretické části jsem se zaměřila na sebepojetí učitelů.

V předkládané diplomové práci jsem zjistila z dotazníkového šetření, učitelé vnímají svou profesi učitele za důležitou pro přípravu žáků na jejich budoucí život a profesní přípravu. A s tím spojené nároky, které narůstají, proto ji hodnotí za náročnou hlavně z psychického hlediska, kdy jsou vytížení prací, převážně narůstající administrací, ale také časovou dotací, která zasahuje i do jejich osobního života. I přes narůstající náročnost učitelské profese uvedlo 98 % učitelů, že je ve své profesi spokojeno a 92 % prohlásilo, že kdyby se dostali na rozcestí, zda opustit tuto profesi nebo v ní setrvat, tak by nadále zůstali v pedagogické profesi.

Respondenti uvedli, že učitel by měl být empatický, vnímat děti jako individualitu, měl by ovládat komunikační schopnosti a využívat efektivní motivaci při výuce. Dalším poznatkem bylo, že se učitelé snaží být pro děti autoritou, ale zároveň přítelem, jelikož se autorita v dnešní době vytrácí a je potřeba ji udržet, jelikož respekt ve společnosti je důležitý a přátelská atmosféra ve třídě je důležitá.

Distanční výuka učitele ovlivnila tak, že si uvědomili důležitost prezenční výuky, její možnosti oproti distanční výuce, že chybí osobní interakce s dětmi, dále je zasáhla svou náročností na čas i přípravy a v neposlední řadě technika, objevovali nové způsoby jejího využití ve výuce a její nevýhody v některých předmětech.

Výsledky, které jsem náhodným oblastním sběrem získala, odpovídají výsledkům, popisům a charakteristikám autorů, které jsem uváděla v teoretické části své diplomové práce. Proto mohu říct, že jsem si jejich teze ověřila.

Tato diplomová práce mi pomohla jako budoucí učitelce nahlédnout na profesi učitele, nabídla mi možnosti a nápady k zamyšlení a na co bych se v praxi měla zaměřit. Myslím si, že tato diplomová práce je přínosem pro mou pedagogickou profesi.

11 Bibliografie

(2016). *Zákon o pedagogických pracovnících č.563/2004Sb.*. MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [Online] 1. 9 2016. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/38850_1_1/.

ANDRYSOVÁ, Pavla. (2018). *Kompetenční modely učitelského vzdělávání*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN: 978-80-244-5391-0.

BAREŠOVÁ, Tereza. (2020). *Profese učitele jako životní poslání*. [Online] Diplomová práce. Dostupné z: <https://theses.cz/id/ynpgdf>.

BARTOŠOVÁ, Iva. (2005). *Příprava učitelů primárního vzdělávání*. Hradec Králové : GAUDEAMUS, ISBN: 80-7041-199-6.

BENDL, S. (2002). *Feminizace školství a její pedagogické konsekvence*. [Online] Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/8500/7649>. ISSN 1211-4669.

BERANOVÁ, Vlasta. (2011). *Faktory ovlivňující náročnost učitelské profese*. [Online] Bakalářská práce. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/38735>.

BLATNÝ, Marek. (2010). *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha : Grada, ISBN 978-80-247-3434-7.

ČAPEK Robert Mgr. Ph.D., PŘÍKAZSKÁ Irena PhDr., ŠMEJKAL Jiří Mgr. (2018). *Učitel a syndrom vyhoření*. Praha : Raabe, ISBN 978-80-7496-392-6.

ČÁSTKOVÁ, Pavlína. (2014). *Interkulturní vzdělávání učitelů primární školy*. Olomouc : Dostál Jiří, ISBN: 978-80-87658-09-3.

DYTROVÁ, Radmila a KRHUTOVÁ, Marie. (2009). *Učitel - Příprava na profesi*. Praha : Grada, ISBN 978-80-247-2863-6.

European Commission, European Education and Culture Executive Agency, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Eurydice,. (2012). *European glossary on education . Teaching staff. Volume 3*, Eutydice. [Online] Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/dc963760-f7f4-473a-8afc-69c88e600e73>.

HARGREAVES, Linda, a další. (2018). *The status of teachers and the teaching profession in england: views from inside and outside the profession* . Synthesis Report.

ResearchGate. [Online] Dostupné z:
https://www.researchgate.net/publication/329444007_THE_STATUS_OF_TEACHERS_AND_THE_TEACHING_PROFESSION_IN_ENGLAND_VIEWS_FROM_INSIDE_AND_OUTSIDE_THE_PROFESSION_Synthesis_Report.

HEŘMANOVÁ, Vladislava. (2004). *Profesní sebepojetí učitelů*. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, ISBN: 80-7044-618-8.

HOLEČEK, Václav a JIŘINCOVÁ, Božena. *Posouzení vlivu zážitkově pojaté výuky psychologie na sebepojetí žáků základní školy*. [Online] Dostupné z:
https://www.ped.muni.cz/capv11/2sekce/2_capv_holecek,jirincova.pdf.

CHRÁSKA, Miroslav. (2016). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání*. Praha : Grada, ISBN 978-80-247-5326-3.

JAKOUBKOVÁ, Iveta. (2013) *Osobnost učitele*. [Online] Diplomová práce. Dostupné z: <https://theses.cz/id/b548ws/00172861-620185141.pdf>

JEKLOVÁ, Marta a REITMAYEROVÁ, Eva. (2006). *Syndrom vyhoření*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, ISBN 80-86991-74-1.

JUKLOVÁ, Kateřina. (2013). *Začínající učitel z pohledu profesního vývoje*. Hradec Králové : GAUDEAMUS, ISBN: 978-80-7435-266-9.

JŮVA, Vladimír. (2001). *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. Brno : Paido, ISBN 80-85931-95-8.

KALIN, Jana, ČEPIĆ, Renata a ŠTEH, Barbara. (2017). *Status of Teachers and the Teaching Profession: A Study of Elementary School Teachers' Perspectives*. Eric. [Online] Dostupné z:
<https://eric.ed.gov/?q=Status+of+teachers+And+teaching+profession&id=ED574223>.

KOLÁŘ, Zdeněk. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha : Grada, ISBN 978-80-247-3710-2.

KOŤA, Jaroslav (2011) kapitola: Učitelství jako povolání; str. 15-26; In **VALIŠOVÁ, Alena a KASÍKOVÁ, Hana, a kolektiv.** (2011). *Pedagogika pro učitele 2. rozšířené a aktualizované vydání*. Praha : Grada publishing, a.s., ISBN: 978-80-247-3357-9.

KRYKOROVÁ Hana, VÁŇOVÁ Růžena a kolektiv. (2010). *Učitel v současné škole*. Praha : Karolinum, ISBN-98-80-7308-4.

KURELOVÁ Milena. (1998). *Učitelská profese v teorii a praxi*. Ostrava : Ostravská univerzita Ostrava, Pedagogická fakulta, ISBN-80-7042-138-X.

LAZAROVÁ, Bohumíra, a další. (2016). *Podpora učení ve školách*. Brno : Masarykova univerzita, ISBN: 978-80210-8310-3.

LUKÁŠOVÁ-KANTORKOVÁ, Hana. (2003). *Učitelská profese v primárním vzdělávání a pedagogická příprava učitelů /teorie, výzkum, praxe/*. Ostrava : Pedagogická fakulta ostravské univerzity, ISBN: 80-7042-272-6.

MANNINOVÁ Jolana, PaedDr., CSc. (2008). *Učitel' v procese výchovy a vztahov*. Bratislava : AXIMA, Ivanka pri Dunaji, ISBN-978-80-969178-5-3.

MELENOVÁ, Lada. (2020). *Profese učitele z pohledu žáků, rodičů a učitelů vybrané základní školy*. [Online] Diplomová Práce. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/120866>.

MÍČEK, Libor a ZEMAN Vladimír. (1997). *Učitel a stres; 2. rozšířené vydání*. Opava : Vade Mecum Opava, ISBN: 80-86041-25-5.

MORAVCOVÁ, Iva. (2019). *Zářit a nevyhořet - Syndrom vyhoření a 11 silných příběhů úspěšných lidí*. Praha : Pragma, ISBN 978-80-7617-962-2.

PRAVDOVÁ, Blanka. (2014). *Já jako učitel: profesní sebepojetí studenta učitelství*. Brno : Masarykova univerzita, ISBN 978-80-210-7604-4.

PRŮCHA, Jan. (2002). *Učitel: současné poznatky o profesi*. Praha : Portál, str. 154. ISBN 80-7178-621-7.

SABÁČKOVÁ, Kristýna. (2021). *Vnímání učitelské profese samotnými učiteli a veřejností*. [Online] Diplomová práce. Dostupné z: <https://theses.cz/id/4bix6v>.

Sebepojetí. Metodický portál. [Online] Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/PK/1259/SEBEPOJETI.html>.

SPIPKOVÁ, Vladimíra. (2001) Profesní standard a klíčové kompetence učitele primární školy. In *Učitelé jako profesní skupina, jejich vzdělávání a podpůrný systém: výstup projektu rezortního výzkumu MŠMT ČR č. LS 20007 Podpora práce učitelů:*

sborník z celostátní konference. Praha: Univerzita Karlova, 167 s. ISBN 80-7290-059-5.

STOCK, Christian. (2010). *Syndrom vyhoření a jak jej zvládnout*. Praha : Grada, ISBN 978-80-247-3553-5.

ŠTECH, Stanislav. (1994) Co je učitelství a lze se mu naučit? In **PRAVDOVÁ, Blanka.** (2014). *Já jako učitel: profesní sebepojetí studenta učitelství*. Brno : Masarykova univerzita, (str.32-3); ISBN 978-80-210-7604-4.

ŠVECOVÁ, Jana a VAŠUTOVÁ, Jaroslava. (1997). *Problémy učitelské profese ve světě*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, ISBN 80-211-0278-0.

VALIŠOVÁ, Alena a KASÍKOVÁ, Hana, a kolektiv. (2011). *Pedagogika pro učitele 2. rozšířené a aktualizované vydání*. Praha : Grada publishing, a.s., ISBN: 978-80-247-3357-9.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. (2004). *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno : Paido, ISBN 80-7315-082-4.

11.1 Internetové zdroje

Rejstřík škol. - Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

ZŠ Zruč nad Sázavou. - Dostupné z: <https://www.zszruc.cz/o-skole/>

ZŠ Zbraslavice –Dostupné z: <https://www.zszbraslavice.cz/zakladni-skola/aktuality/>

Obec Zbraslavice–Dostupné z: <https://www.obeczbraslavice.cz/obec/soucasnost/>

ZŠ a MŠ Kácov – Dostupné z: <http://www.zskacov.cz/pages/zs/?p=historie-skoly>

Městys Kácov – Dostupné z: <https://kacov.cz/index.php?id=Historie-mestecka>

ZŠ Uhlířské Janovice.-Dostupné z: <https://www.zsuj.cz/skola/informace-o-skole/kde-nas-najdete/>

ZŠ Sadová Čáslav.-Dostupné z: <http://www.sadovka.cz/index.php/historie-nasi-skoly/>

ZŠ Čáslav Masarykova.-Dostupné z: <https://www.1zscaslav.cz/charakteristika-skoly>

ZŠ Čáslav náměstí – Dostupné z: <http://www.zscaslav.cz/>

ZŠ Malešov–Dostupné z: <https://www.zsmalesov.cz/zakladni-skola/dokumenty-zs/>

ZŠ T.G.M. Kutná Hora-Dostupné z:<https://www.zstgm.kutnahora.cz/skola/o-skole/>

ZŠ Žižkov Kutná Hora–Dostupné z: <https://www.zszizkov.cz/skola/zakladni-udaje/>

Worditout - <https://worditout.com/word-cloud/create>

12Přílohy

12.1 Seznam obrázků, tabulek a grafů

12.1.1 Obrázky

Obrázek 1: Asociace – Škola 1

Obrázek 2: Asociace – Škola 2

Obrázek 3: Asociace – Výuka1

Obrázek 4: Asociace – Výuka 2

Obrázek 5: Asociace – Učitel 1

Obrázek 6: Asociace – Učitel 2

Obrázek 7: Asociace – Coronavirus 1

Obrázek 8: Asociace – Coronavirus 2

Obrázek 9: Asociace – Distanční výuka 1

Obrázek 10: Asociace – Distanční výuka 2

Obrázek 11: Asociace – Žák 1

Obrázek 12: Asociace – Žák 2

Obrázek 13: Asociace – Rodič 1

Obrázek 14: Asociace – Rodič 2

Obrázek 15: Škola

Obrázek 16: Výuka

Obrázek 17: Učitel

Obrázek 18: Coronavirus

Obrázek 19: Distanční výuka

Obrázek 20: Žák

Obrázek 21: Rodič

12.1.2 Tabulky

Tabulka 1: Náročnost 2

Tabulka 2: Osobní život 2

Tabulka 3: Působím na žáky 2

Tabulka 4: Dovednosti 2

Tabulka 5: Distanční výuka

Tabulka 6: Změna ne 1

Tabulka 7: Změna ne 2

12.1.3 Grafy

Graf 1: Pohlaví 1

Graf 2: Pohlaví 2

Graf 3: Věk 1

Graf 4: Věk 2

Graf 5: Škola 1

Graf 6: Škola 2

Graf 7: Praxe 1

Graf 8: Praxe 2

Graf 9: Třídnictví 1

Graf 10: Třídnictví 2

Graf 11: Důležité pro život 1

Graf 12: Důležité pro život 2

Graf 13: Náročnost 1

Graf 14: Náročnost 2

Graf 15: Proč učitel

Graf 16: Osobní život

Graf 17: Působím na žáky 1
Graf 18: Dovednosti 1
Graf 19: Spokojenost 1
Graf 20: Změna profese 1
Graf 21: Změna profese 2
Graf 22: Věkové zastoupení respondentů
Graf 23: Zastoupení škol – respondenti
Graf 24: Praxe
Graf 25: Třídnictví
Graf 26: Důležitost profese
Graf 27: Náročnost profese
Graf 28: Jak na děti působíte
Graf 29: Dovednosti učitele
Graf 30: Změna profese

12.2 Příloha 1

Pohled učitelů na 1. st. ZŠ na učitelskou profesi

Dobrý den, mé jméno je Kateřina Barešová, jsem studentka oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Univerzitě Hradec Králové.

Tento dotazník je plně anonymní, proto se nemusíte bát zneužití vašich osobních dat.

Tento dotazník je určen pro učitele na 1. stupni ZŠ a hodnotí jejich pohled na jejich učitelskou profesi.

Prosím každého učitele vyplnit dotazník samostatně. Dotazník by Vám měl zabrat maximálně 5-7 minut.

Předem Vám moc děkuji za vyplnění a Váš čas.

21. Jste žena nebo muž?

- žena
- muž

22. Kolik vám je let?

- 18-30
- 31-45
- 46-55
- 56 a více

23. Na jaké škole působíte?

- ZŠ Zruč nad Sázavou
- ZŠ Zbraslavice
- ZŠ Kácov
- ZŠ Uhlířské Janovice
- ZŠ Sadová Čáslav
- ZŠ Masarykova Čáslav
- ZŠ Čáslav náměstí
- ZŠ T.G.M. Kutná Hora
- ZŠ Žižkov Kutná Hora
- ZŠ Malešov

24. Kolik let praktikujete učitelskou profesi?

- 0-2 let
- 3-5 let
- 6-15 let
- 16-25 let
- 26 a více let

25. Jakou třídu nyní vyučujete (třídnictví)? / Převážně vyučujete (pokud nemáte třídnictví)?

- 1. třída
- 2. třída
- 3. třída
- 4. třída
- 5. třída

Asociace

Zde bych vás poprosila, abyste do odpovědi napsali první slovo, které Vás napadne ke slovu v otázce. Ve fantazii se meze nekladou a žádná odpověď není špatná.

Asociace = první myšlenka = jedno slovo.

26. ŠKOLA

-

27. VÝUKA

-

28. UČITEL

-

29. CORONAVIRUS

-

30. DISTANČNÍ VÝUKA

-

31. ŽÁK

-

32. RODIČ

-

Učitelská profese

Váš pohled na učitelskou profesi.

33. Považujete Vaši práci učitele za důležitou pro budoucí život žáků?

- ano
 - spíš ano
 - spíš ne
 - ne
34. Je pro Vás profese učitele náročná?
- ano
 - spíš ano
 - spíš ne
 - ne
35. Z jakého důvodu jste si vybral/a profesi učitele?
- chtěl/a jsem učit a vzdělávat děti
 - ve své vystudovaném oboru jsem nenašel/a uplatnění
 - vystudoval/a jsem obor, ve kterém nechci pracovat
 - nedostal/a jsem se na jinou školu
 - jiná...
36. Jak jako učitelé si myslíte, že působíte na žáky?
- jsem pro děti vzorem, ze kterého so mohou brát příklad
 - jsem pro děti autoritou, kterou respektují
 - jsem pro děti člověk, který je vyučuje
 - jsem pro děti zpovědník a důvěrník
 - vůbec je nezajímám
 - jiná...
37. Které dovednosti by měl/a učitel/ka ve výuce dle Vašeho názoru uplatňovat?
vyberte max. 3
- přizpůsobovat výuku
 - motivovat žáky
 - dostatečné znalosti
 - mluvit srozumitelně
 - jasně vysvětlit žákům učivo
 - vést třídu a řídit výuku
 - být empatická
 - jiná...
38. Jste spokojen/a ve své profesi?

- ano
- spíš ano
- spíš ne
- ne

39. Pokud by byla ta možnost a vrátil/a byste se v čase, změnil/a byste svou profesi?

- ano
- spíš ano
- spíš ne
- ne

40. Proč ano (spíš ano)?

-

41. Proč ne (spíš ne)?

-

12.3 Příloha 2

Pohled učitelů na 1. st. ZŠ na učitelskou profesi

Dobry den, mé jméno je Kateřina Barešová, jsem studentka oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Univerzitě Hradec Králové.

Tento dotazník je plně anonymní, proto se nemusíte bát zneužití vašich osobních dat.

Tento dotazník je určen pro učitele na 1. stupni ZŠ a hodnotí jejich pohled na jejich učitelskou profesi.

Prosím každého učitele vyplnit dotazník samostatně. Dotazník by Vám měl zabrat maximálně 10-15 minut.

Předem Vám moc děkuji za vyplnění a Váš čas.

42. Jaké je vaše pohlaví?

- žena
- muž

43. Kolik vám je let?

- 18-30
- 31-45
- 46-55
- 56 a více

44. Na jaké škole vyučujete?

- ZŠ Zruč nad Sázavou
- ZŠ Zbraslavice
- ZŠ Kácov
- ZŠ Uhlířské Janovice
- ZŠ Sadová Čáslav
- ZŠ Masarykova Čáslav
- ZŠ Čáslav náměstí
- ZŠ T.G.M. Kutná Hora
- ZŠ Žižkov Kutná Hora
- ZŠ Malešov

45. Jak dlouho praktikujete svou pedagogickou praxi?

- 0-2 let
- 3-5 let
- 6-15 let
- 16-25 let
- 26 a více let

46. V jaké třídě máte třídnictví?

- 1. třída
- 2. třída
- 3. třída
- 4. třída
- 5. třída

Asociace

Zde bych vás poprosila, abyste do odpovědi napsali první slovo, které Vás napadne ke slovu v otázce. Ve fantazii se meze nekladou a žádná odpověď není špatná.

Asociace = první myšlenka = jedno slovo.

47. Coronavirus

-

48. Distanční výuka

-

49. Výuka

-

50. Škola

-

51. Učitel

-

52. Žák

-

53. Rodič

-

Učitelská profese

Váš pohled na učitelskou profesi.

54. Je profese učitele pro Vás náročná?

- ano

- spíš ano
 - spíš ne
 - ne
55. Pokud ano (spíš ano), tak čím?
-
56. Je profese učitele důležitá pro život?
- ano
 - spíš ano
 - spíš ne
 - ne
57. Ovlivňuje Vaše učitelská profese Váš osobní život?
- ano
 - spíš ano
 - spíš ne
 - ne
58. Pokud ani (spíš ano) jak?
-
59. Které tři dovednosti učitele jsou podle vás nejdůležitější.
-
60. Čím podle Vás jste jako učitel pro děti ve škole (autorita, přítel...), vysvětlete.
-
61. Jak ovlivnila Váš pohled na učitelství distanční výuka?
-
62. Změnili byste svou profesi, kdyby byla ta možnost?
- ano
 - spíš ano
 - spíš ne
 - ne
63. Proč ano (spíš ano)?
-
64. Proč ne (spíš ne)?